

การเสริมสร้างคุณภาพและประสิทธิผลของหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล Enhancing the Quality and Effectiveness of the Communication Arts Curriculum in Digital Era

บุบผา เมฆศรีทองคำ*

Bubpha Makesrithongkum

คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, ปทุมธานี, 12120
Faculty of Communication Arts, Bangkok University, Pathum Thani, 12120, Thailand

*Corresponding author E-mail: bubpha.m@bu.ac.th

อรอุมา เจริญสุข

Orn-uma Charoensuk

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร, 10110
Faculty of Education, Srinakharinwirot University,
Bangkok, 10110, Thailand

กิงแก้ว ทรัพย์พระวงศ์

Kingkaew Subprawong

คณะมนุษยศาสตร์และการจัดการการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, ปทุมธานี, 12120
Faculty of Humanities and Tourism Management, Bangkok University,
Pathum Thani, 12120, Thailand

มยุรี เสือคำราม

Mayuree Suacamram

สำนักสนับสนุนงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, ปทุมธานี, 12120
Research and Creative Activity Support Office, Bangkok University,
Pathum Thani, 12120, Thailand

(Received: November 23, 2020; Revised: March 1, 2021; Accepted: March 7, 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์แผนงานวิจัย 1) เพื่อสร้างบทเรียนการผลิตบัณฑิตหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัลตามแนวหลักสูตรของมหาวิทยาลัยต่างประเทศและมหาวิทยาลัยไทยที่มีคุณภาพ และ 2) เพื่อยกร่างหลักสูตร รวมทั้งศึกษาคุณภาพและประสิทธิผลของหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล แบ่งนำเสนอวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 การสร้างบทเรียนการผลิตบัณฑิตหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัลตามแนวหลักสูตรของมหาวิทยาลัยต่างประเทศและมหาวิทยาลัยไทยที่มีคุณภาพ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และตอนที่ 2 การยกร่างหลักสูตร รวมทั้งการศึกษาคุณภาพและประสิทธิผลของหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล แบ่งการดำเนินงานออกเป็น 3 ขั้น ขั้นที่ 1 ยกร่างหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล โดยนำผลการวิจัยที่ได้จากวัตถุประสงค์แผนงานวิจัยข้อ 1 มาเป็นข้อมูลในการร่างหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล ขั้นที่ 2 ศึกษาคุณภาพของหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมและความสอดคล้องของหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติพื้นฐาน และ 2) แบบประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล และวิเคราะห์ด้วยค่าดัชนีความสอดคล้อง และขั้นที่ 3 ศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. บทเรียนการผลิตบัณฑิตหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัลตามแนวหลักสูตรของมหาวิทยาลัยต่างประเทศและมหาวิทยาลัยไทยที่มีคุณภาพเกี่ยวกับสาระสำคัญ (ก) ด้านเอกสารหลักสูตร ประกอบด้วย บทเรียนด้านปรัชญาของหลักสูตร และบทเรียนด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และ (ข) ด้านการบริหารหลักสูตร ประกอบด้วย บทเรียนด้านคุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา บทเรียนด้านคุณลักษณะของผู้เรียนที่พึงประสงค์ บทเรียนด้านหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอน บทเรียนด้านการพัฒนาความรู้และทักษะสำหรับคณาจารย์ บทเรียนด้านการให้คำแนะนำและการสนับสนุนการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน บทเรียนด้านการบริหารทรัพยากรการเรียนการสอน บทเรียนด้านการกำหนดจำนวนรับผู้เข้าศึกษา และบทเรียนด้านเกณฑ์การสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร

2. หลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัลที่ยกร่างเป็นหลักสูตรสหวิทยาการ เน้นการจัดการศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะในทุกรายวิชาของโมดูล และเนื้อหาหลักสูตรมีลักษณะเป็นโมดูล โดยหลักสูตรที่ยกร่างแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรก คือ สาระของหลักสูตรในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย (ก) ความจำเป็นในการพัฒนาและความสำคัญของหลักสูตร (ข) ปรัชญาของหลักสูตร (ค)

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร และ (ง) โมดูลหลักสูตร และส่วนที่สอง คือ สารของการบริหารหลักสูตรในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย (ก) การบริหารที่เกี่ยวข้องกับผู้เข้าศึกษา/ผู้เรียน (ข) การบริหารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร (ค) การบริหารที่เกี่ยวข้องกับอาจารย์ผู้สอน และ (ง) การบริหารที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรการเรียนการสอน

3. หลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัลที่ยกร่างมีคุณภาพด้านความเหมาะสมในทุกองค์ประกอบของหลักสูตร โดยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.35 - 4.50 และทุกองค์ประกอบของหลักสูตรมีความสอดคล้องกัน โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.65 - 1.00

4. หลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัลที่ยกร่างมีประสิทธิภาพด้านเนื้อหาสาระของหลักสูตรทั้งในภาพรวมของโมดูลหลักสูตรและรายวิชาในโมดูลภาคบังคับ โมดูลหลัก และโมดูลทางเลือก และด้านกิจกรรมการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผลของโมดูลภาคบังคับ โมดูลหลัก และโมดูลทางเลือก

คำสำคัญ: คุณภาพของหลักสูตร ประสิทธิภาพของหลักสูตร หลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล

Abstract

The objectives of this research plan were: 1) to create the lessons for producing graduates of the Communication Arts curriculum in Digital Era based on the curricula of international universities and quality Thai universities, and 2) to draft a curriculum as well as to study the quality and effectiveness of the drafted Communication Arts curriculum in Digital Era. The research procedure included two phases. Phase One was the creation of the lessons for producing graduates of the Communication Arts curriculum in Digital Era based on the curricula of international universities and quality Thai universities. Content analysis was used to analyze the data. Phase Two comprised the drafting of a curriculum as well as a study of quality and effectiveness of the drafted Communication Arts curriculum in Digital Era. This phase involved three stages. Stage One was the drafting of a Communication Arts curriculum in Digital Era in accordance with the lessons that the first research objective yielded. Stage Two was a study of the quality of the drafted Communication Arts curriculum in Digital Era with regard to its suitability and coherence. The research instruments included 1) a suitability assessment form the data from which was analyzed by means of the basic statistics, and 2) a coherence assessment form the result from which was analyzed by means of the Item-Objective Congruence (IOC) Index. Finally, Stage Three was a study of effectiveness of the Communication Arts curriculum in Digital Era in which research instrument included an effectiveness assessment form. Content Analysis was used to analyze the data.

Research results found that:

1. The lessons for producing graduates of the Communication Arts curriculum in Digital Era in accordance with the curricula of international universities and quality Thai universities involved two areas: (a) a written curriculum comprising lessons on curriculum philosophies and curriculum objectives, and (b) curriculum management comprising lessons on student qualifications, required student characteristics, curriculum and instructors, enhancement of instructors' knowledge and skills, provision of consultancy and learning support for students, learning and teaching resource management, specifying numbers of student intakes, and curriculum graduation requirements.

2. The drafted Communication Arts curriculum in Digital Era was interdisciplinary, which emphasized competency-based learning in every subject in the modules, and the curriculum content was also module-

based. The drafted curriculum was divided into two sections. Section One described the content regarding (a) the necessity of the curriculum development and its significance, (b) curriculum philosophies, (c) curriculum objectives, and (d) curriculum modules. Section Two detailed curriculum management with reference to (a) student management, (b) curriculum management, (c) instructor management, and (d) learning and teaching resource management.

3. The drafted Communication Arts curriculum in Digital Era was a quality curriculum in terms of its suitability and coherence. The suitability of all curriculum components was high with the mean between 4.35 and 4.50. The coherence of all curriculum components had the IOC indices between 0.65 and 1.00.

4. The drafted Communication Arts curriculum in Digital Era had effectiveness in curriculum content in terms of overall curriculum modules, and subject modules, which concluded compulsory modules, core modules, and optional modules. And the drafted curriculum also had effectiveness in learning and teaching activities, and evaluation of the compulsory modules, core modules, and optional modules.

Keywords: Curriculum quality, curriculum effectiveness, Communication Arts curriculum in Digital Era

ความเป็นมา

จากสภาพการณ์และการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงทางเทคโนโลยี (technology disruption) ทำให้ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมสื่อโดยรวม โดยเฉพาะการเข้ามาของอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง สมาร์ททีวี โทรศัพท์มือถือ ตลอดจนการมีผู้ให้บริการแพลตฟอร์มหลักจากต่างประเทศ อาทิ Facebook, YouTube, Line และ Twitter ซึ่งมีส่วนแบ่งรายได้มากกว่าผู้ประกอบการอุตสาหกรรมสื่อของไทย การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว นอกจากช่วยเพิ่มช่องทางในการติดต่อและรับข้อมูลข่าวสารของผู้บริโภคแล้ว ในขณะเดียวกันก็ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการสื่อสารมวลชน รวมทั้งสื่อมวลชนที่ต้องแข่งขันและเพิ่มประสิทธิภาพให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีดังกล่าว ทั้งในแง่ของคุณภาพของเนื้อหาสาระ ต้นทุน และรายได้จากการดำเนินการ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) ส่งผลให้หน่วยงานภาคเอกชนและสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาเกิดความตื่นตัวกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจดิจิทัลที่ต้องใช้ฐานความรู้ทางนิเทศศาสตร์ ยกตัวอย่างเช่น บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) ร่วมกับสมาคมผู้ดูแลเว็บไทย มหาวิทยาลัยมหิดล และธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) จัดโครงการ “Young Webmaster Camp” มาต่อเนื่องถึงรุ่นที่ 14 เพื่อร่วมขับเคลื่อนประเทศไทยสู่โมเดลพัฒนาเศรษฐกิจ ไทยแลนด์

4.0 โดยให้นักศึกษาพัฒนาเว็บไซต์ขึ้นมาจริงๆ โดยเรียนรู้ถึงวิธีการดึงดูดคนเข้าเว็บไซต์ เรียนรู้การนำจินตนาการและผลงานความคิดสร้างสรรค์สร้างเว็บไซต์ที่โดดเด่น น่าสนใจ เรียนรู้การกำหนดทิศทางการตลาดออนไลน์ที่สำคัญของเว็บไซต์ด้วยช่องทางและมุมมองใหม่ๆ และเรียนรู้การสร้างกลไกการทำงานและผลักดันเว็บไซต์ให้เกิดขึ้นได้จริง (Young Webmaster Camp ช่วยคนรุ่นใหม่เตรียมพร้อมสู่ ‘ไทยแลนด์ 4.0’, 2560) องค์การธุรกิจสื่อได้สร้างความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยที่มีการจัดการเรียนการสอนด้านนิเทศศาสตร์ เช่น ไทยรัฐทีวีได้ลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการกับคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ เมื่อวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2560 เพื่อร่วมกันพัฒนาศักยภาพของบุคลากรทางด้านสื่อสารมวลชน รองรับความเปลี่ยนแปลงของสื่ออย่างทันทั่วทั้ง (ไทยรัฐทีวี-คณะนิเทศศาสตร์ ม.กรุงเทพ เช่น MOU พัฒนาศักยภาพสื่อมวลชน, 2560) และลงนามความร่วมมือทางวิชาการกับคณะกรรมการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 21 เมษายน พ.ศ. 2560 เพื่อร่วมกันสร้างสรรค์ ผลิต และแลกเปลี่ยนรายการข่าว และมุ่งหวังพัฒนาศักยภาพด้านสื่อสารมวลชนบูรณาการความรู้ด้านวิชาการและทักษะวิชาชีพ เพื่อสร้างบัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถด้านสื่อสารมวลชนเข้าสู่ยุคสังคมสารสนเทศ (ไทยรัฐทีวี จับมือ ‘ม.เชียงใหม่’ สร้างนักสื่อสารมวลชนคุณภาพคับแก้ว, 2560)

นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยหลายแห่งล้วนมีการปรับหรือพัฒนาหลักสูตรนิเทศศาสตร์ใหม่ ทั้งในแง่ของการปรับชื่อหลักสูตร ปรับรายวิชาหรือปรับเนื้อหาใหม่ ตลอดจนการพัฒนาหลักสูตรขึ้นใหม่ ซึ่งล้วนมีเป้าหมายเพื่อให้หลักสูตรมีความทันสมัย สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในยุคดิจิทัล ตลอดจนสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของวงการวิชาชีพสื่อ และบุคลากรที่อุตสาหกรรมสื่อต้องการ เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยปรับชื่อหลักสูตร จาก “สาขาวารสารสนเทศ” เป็น “สาขาวารสารสนเทศและสื่อใหม่” ปรับหลักสูตร “สาขาวิชาการกระจายเสียง” เป็น “สาขาวิชาการออกแบบและผลิตสื่อ” และ “สาขาวิชาการโฆษณา” เป็น “สาขาวิชาการโฆษณาและการสื่อสารตราสินค้า” มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีการปรับหลักสูตรใน “กลุ่มวิชาหนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์” เป็น “กลุ่มสาขาวารสารศาสตร์” และ “กลุ่มสาขาประชาสัมพันธ์” เป็น “กลุ่มวิชาสื่อสารองค์กร” รวมถึงการจัดกลุ่มวิชาแกนแบ่งเป็น 1) กลุ่มกลยุทธ์ ได้แก่ กลุ่มวิชาการบริหารการสื่อสาร กลุ่มวิชาสื่อสารองค์กร และกลุ่มวิชาโฆษณา และ 2) กลุ่มมีเดีย ได้แก่ กลุ่มวิชาวารสารศาสตร์ กลุ่มวิชาวิทยุและโทรทัศน์ และกลุ่มวิชาภาพยนตร์และภาพถ่าย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีการปรับหลักสูตรจากที่เน้นแยกตามตัวสื่อเป็นการยึดโยงความเป็นบูรณาการ โดยปรับจาก 5 แขนง เป็น 3 กลุ่มวิชา ได้แก่ วารสารศาสตร์บูรณาการ การสื่อสารบันเทิง และการสื่อสารการตลาด และเปิดสาขาวิชาใหม่ คือ สาขาวิชาภาพยนตร์ดิจิทัล มหาวิทยาลัยกรุงเทพมีการปรับรายวิชาหรือการเปิดหลักสูตรใหม่ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของวงการวิชาชีพสื่อ บุคลากรที่อุตสาหกรรมสื่อต้องการ เปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยเชิญผู้ประกอบการข้างนอก บริษัทวิชาชีพสื่อ มามีส่วนร่วมในการออกแบบหลักสูตร มหาวิทยาลัยหอการค้าไทยมีการปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงาน และปรับรายวิชาให้ทันสมัย เหมาะสมกับผู้เรียน เปลี่ยนโครงสร้างรายวิชาให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและภูมิทัศน์สื่อที่เปลี่ยนแปลงไป มหาวิทยาลัยสวนดุสิตมีการปรับหลักสูตรสาขาวิชานิเทศศาสตร์นวัตกรรมและผู้ประกอบการธุรกิจ โดยแยกเป็น 2 กลุ่มวิชาชีพ ได้แก่ นวัตกรรมสื่อสารมวลชน

และมัลติมีเดีย และผู้ประกอบการธุรกิจสื่อและนิเทศศาสตร์ สุขภาวะ และมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษมมีการปรับหลักสูตรเป็นแขนงวารสารศาสตร์ดิจิทัล แขนงการประชาสัมพันธ์ และแขนงวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และสื่อใหม่ เป็นต้น (สมาคมนักข่าวหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย, 2562)

จากสถานการณ์ข้างต้น สามารถกล่าวได้ว่าเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุค 4.0 ถูกขับเคลื่อนด้วยการใช้สื่ออุปกรณ์ดิจิทัลต่าง ๆ ให้เป็นไปอย่างผสมกลมกลืนกับวิถีชีวิตและสอดคล้องกับความต้องการของคนในยุคนี้มากยิ่งขึ้น ดังนั้น “นิเทศศาสตร์” จึงเป็นศาสตร์ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากปรากฏการณ์ในครั้งนี้ เพราะสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรนิเทศศาสตร์ย่อมไม่ต่างไปจากองค์กรวิชาชีพสื่อที่จะต้องปรับตัวเองให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทำให้องค์ความรู้แบบเดิมๆ ไม่สามารถตอบโจทย์ความต้องการของอุตสาหกรรมสื่อหรือผู้ใช้บัณฑิตได้ ดังที่รัชชัช สุขสีดา (2561) กล่าวว่าเมื่อวงการนิเทศศาสตร์ได้เปลี่ยนจากยุคอนาล็อกเป็นยุคดิจิทัล ดังนั้นเมื่อยุคสมัยเปลี่ยน หลักสูตรก็ต้องเปลี่ยนตามเพื่อที่จะสามารถผลิตบัณฑิตที่มีความสามารถในการแข่งขันในโลกดิจิทัลได้ เพราะฉะนั้นหลักสูตรนิเทศศาสตร์เดิมจึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงให้มีความเป็นสหวิทยาการมากยิ่งขึ้น ต้องมีการผสมผสานและบูรณาการองค์ความรู้หลากหลายศาสตร์เพื่อเสริมสร้างคุณภาพและประสิทธิภาพของหลักสูตร สามารถผลิตบัณฑิตให้มีผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตรและมีความสามารถในการทำงานสายวิชาชีพในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นการศึกษาข้อมูลในมิติต่างๆ ที่มีผลต่อประสิทธิภาพหลักสูตรจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เช่น การกำหนดเกณฑ์การประเมินไปสู่การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน เพื่อปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ (Hussain, Dogar, Azeem & Shakoor, 2011; สัจจอุทรานันท์, 2532) นอกจากนี้ความเชื่อมโยงของแต่ละองค์ประกอบ ได้แก่ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร เนื้อหารายวิชา การออกแบบการจัดการรายวิชา/การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รวมถึงสื่อการเรียนการสอน สภาพแวดล้อม ล้วนมีผลซึ่งกันและกันที่จะนำไปสู่ประสิทธิภาพหลักสูตร โดยการจัด

การศึกษาที่มุ่งเน้นสมรรถนะ (competency-based education: CBE) เป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัลที่มุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะหรือทักษะที่สำคัญจำเป็น และออกแบบให้มีความแตกต่างจากรูปแบบการสอนแบบมีตารางเวลาเรียนในชั้นเรียนแบบเดิมๆ (Bates, 2015) ซึ่งตอบสนองตามความสนใจและความต้องการในการเรียนรู้ของผู้เรียนในยุคใหม่ได้เป็นอย่างดี โดยลักษณะของการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นผลลัพธ์จะประกอบด้วย การสร้างผลลัพธ์การเรียนรู้ที่มีความชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษรว่าผู้เรียนสามารถทำอะไรได้บ้าง (สมรรถนะ/ทักษะ) เมื่อสำเร็จตามหลักสูตร จึงต้องอาศัยการออกแบบหลักสูตร การจัดกลยุทธ์การเรียนรู้ และการสร้างโอกาสในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนเพื่อให้มั่นใจได้ว่าผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเป็นผลจากการเสริมสร้างการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนในสิ่งที่จำเป็น (Zaker, Hosseini & Mohammad-Pour, 2017) ดังนั้นนักการศึกษาจำนวนมากจึงคาดหวังว่าการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นสมรรถนะจะมีความสอดคล้องกับความต้องการของนายจ้าง/ผู้ใช้บัณฑิตและสังคมมากขึ้น รวมถึงสามารถช่วยประเมินความสามารถที่แท้จริงได้อย่างถูกต้อง และเป็นการเปลี่ยนจุดเน้นในการพัฒนาหลักสูตรโดยเน้นที่ผลลัพธ์เป็นหลักซึ่งมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการศึกษานั้นเอง (Bushway, 2017; Lassnigg, 2015)

สำหรับแผนงานวิจัยนี้ เป็นการเสริมสร้างคุณภาพและประสิทธิผลของหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล โดยใช้การวิจัยเชิงสหวิทยาการที่ผสมผสานองค์ความรู้หลายศาสตร์ในการศึกษาการผลิตบัณฑิต ด้วยการนำผลการศึกษาบทรียนด้านการผลิตบัณฑิตหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัลจากโครงการวิจัย 1 ซึ่งผ่านการสังเคราะห์สาระสำคัญในเอกสารหลักสูตรนิเทศศาสตร์ของไทยและต่างประเทศ ร่วมกับการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีของหลักสูตรและการบริหารหลักสูตรนิเทศศาสตร์ของไทยและต่างประเทศ และการประเมินความต้องการจำเป็นของคณาจารย์และผู้ใช้บัณฑิตในการพัฒนาหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล (บุบผา เมฆศรีทองคำ และอรอุมา เจริญสุข, 2563) รวมทั้งการนำผลการศึกษาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของผลลัพธ์การเรียนรู้และความสามารถในการทำงานของนักศึกษาหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัลจากโครงการวิจัย 2 ซึ่ง

ผ่านการพัฒนาและตรวจสอบโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของผลลัพธ์การเรียนรู้และความสามารถในการทำงานของนักศึกษาหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล และการกำหนดข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลลัพธ์การเรียนรู้และความสามารถในการทำงานของนักศึกษาหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัลเพื่อนำไปสู่การเสริมสร้างคุณภาพการเรียนรู้หลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล (อรอุมา เจริญสุข, บุบผา เมฆศรีทองคำ, กิ่งแก้ว ทรัพย์พระวงศ์ และมยุรี เสือคำราม, 2563) มาใช้เป็นแนวทางในการออกแบบหลักสูตรนิเทศศาสตร์ที่เสริมสร้างคุณภาพและประสิทธิผลของหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคดิจิทัล

วัตถุประสงค์แผนงานวิจัย

1. เพื่อสร้างบทรียนการผลิตบัณฑิตหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัลตามแนวหลักสูตรของมหาวิทยาลัยต่างประเทศและมหาวิทยาลัยไทยที่มีคุณภาพ
2. เพื่อยกร่างหลักสูตร รวมทั้งศึกษาคุณภาพและประสิทธิผลของหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินงานครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ตามวัตถุประสงค์แผนงานวิจัย ได้แก่ ตอนที่ 1 การสร้างบทรียนการผลิตบัณฑิตหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัลตามแนวหลักสูตรของมหาวิทยาลัยต่างประเทศและมหาวิทยาลัยไทยที่มีคุณภาพ คณะผู้วิจัยนำสาระจากการดำเนินงานวิจัยในโครงการวิจัย 1 ซึ่งมีผลการดำเนินงานเป็น 4 ตอน โดยตอนที่ 4 เป็นผลการสังเคราะห์สาระจากตอนที่ 1 การสังเคราะห์สาระสำคัญในเอกสารหลักสูตรนิเทศศาสตร์ของไทยและต่างประเทศ ตอนที่ 2 การศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีของหลักสูตรและการบริหารหลักสูตรนิเทศศาสตร์ของไทยและต่างประเทศ และตอนที่ 3 การประเมินความต้องการจำเป็นของคณาจารย์และผู้ใช้บัณฑิตในการพัฒนาหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล ทำให้ได้บทรียนด้านการผลิตบัณฑิตหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล (บุบผา เมฆศรีทองคำ และอรอุมา เจริญสุข, 2563) และสาระจากการดำเนินงานวิจัยในโครงการวิจัย 2 ซึ่งมีผลการดำเนินงานเป็น 2 ตอน โดย

ตอนที่ 1 เป็นผลการพัฒนาและตรวจสอบโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของผลลัพธ์การเรียนรู้และความสามารถในการทำงานของนักศึกษาหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล และตอนที่ 2 เป็นการกำหนดข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลลัพธ์การเรียนรู้และความสามารถในการทำงานของนักศึกษาหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัลเพื่อนำไปสู่การเสริมสร้างคุณภาพการเรียนรู้หลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล ซึ่งจากการดำเนินงานทั้ง 2 ตอน ทำให้ได้ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลลัพธ์การเรียนรู้และความสามารถในการทำงานของนักศึกษาหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล (อรอุมา เจริญสุข, บุปผา เมฆศรีทองคำ, กิ่งแก้ว ทรัพย์พระวงศ์ และมยุรี เสือคำราม, 2563) มาสังเคราะห์สาระจากการดำเนินงานวิจัยทั้ง 2 โครงการ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางการสร้างบทเรียนการผลิตบัณฑิตหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัลตามแนวหลักสูตรของมหาวิทยาลัยต่างประเทศและมหาวิทยาลัยไทยที่มีคุณภาพตามวัตถุประสงค์แผนงานวิจัยข้อ 1 และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา และตอนที่ 2 การยกย่องหลักสูตร รวมทั้งการศึกษาคุณภาพและประสิทธิผลของหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล แบ่งการดำเนินงานออกเป็น 3 ชั้น ชั้นที่ 1 ยกย่องหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล โดยนำผลการศึกษาที่ได้จากวัตถุประสงค์แผนงานวิจัยข้อ 1 มาเป็นข้อมูลในการร่างหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล คือ “หลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล: การสร้างสรรค์เนื้อหาดิจิทัล (ฉบับร่าง)” ประกอบด้วยสาระสำคัญ 2 ส่วน ได้แก่ สาระของหลักสูตรในยุคดิจิทัล และสาระของการบริหารหลักสูตรในยุคดิจิทัล ชั้นที่ 2 ศึกษาคุณภาพของหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล คณะผู้วิจัยนำหลักสูตรที่ยกย่องจากชั้นที่ 1 มาศึกษาคุณภาพของหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย 1) การประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล เป็นการประเมินแต่ละองค์ประกอบของหลักสูตรที่ยกย่องว่ามีความเหมาะสมกับสภาพของผู้เรียนเพียงใด ได้แก่ ความจำเป็นในการพัฒนาและความสำคัญของหลักสูตร เป้าหมายของหลักสูตร เนื้อหาสาระของหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมิน

ความเหมาะสมของหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล มีลักษณะเป็นคำถามแบบมาตราประเมินรวมค่าแบบลิเคิร์ต (Likert's summated ranking scale) 5 ระดับ คือ เหมาะสมมากที่สุด เหมาะสมมาก เหมาะสมปานกลาง เหมาะสมน้อย และเหมาะสมน้อยที่สุด โดยเกณฑ์ความเหมาะสมของหลักสูตรที่ยอมรับได้ คือ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากขึ้นไป (มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความเหมาะสมตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป) และ 2) การประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล เป็นการประเมินว่าองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตรที่ยกย่องมีความสอดคล้องกันเพียงใดระหว่างความจำเป็นในการพัฒนาและความสำคัญของหลักสูตร เป้าหมายของหลักสูตร จุดมุ่งหมายหลัก เนื้อหาสาระของหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล มีลักษณะเป็นคำถามที่ใช้รูปแบบของการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item-objective congruence: IOC) คือ สอดคล้อง ไม่น่าพอใจ และไม่สอดคล้อง โดยเกณฑ์การประเมินที่ถือว่ามีความสอดคล้อง คือ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.50 -1.00 คณะผู้วิจัยนำเครื่องมือวิจัยทั้ง 2 ชุด ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านนิเทศศาสตร์ ด้านการพัฒนาหลักสูตร และด้านการวัดผลและประเมินผล จำนวนทั้งหมด 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยในประเด็นต่างๆ ของการประเมิน และพิจารณาในด้านความชัดเจนของภาษา ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยทั้ง 2 ชุด พบว่ามีการปรับปรุงข้อความในแบบประเมินเล็กน้อย หลังจากนั้นคณะผู้วิจัยนำเครื่องมือวิจัยที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นนักวิชาการ และนักวิชาชีพด้านนิเทศศาสตร์ จำนวนทั้งหมด 4 ท่าน ประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัลที่ยกย่องต่อไป และการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล วิเคราะห์ด้วยค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแบบประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล วิเคราะห์ด้วยค่าดัชนีความสอดคล้อง และชั้นที่ 3 ศึกษาประสิทธิผล

ของหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล คณะผู้วิจัยนำหลักสูตรที่ยกร่างจากขั้นที่ 1 มาศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล โดยแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ 1) ด้านเนื้อหาสาระของหลักสูตร และ 2) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด คณะผู้วิจัยนำเครื่องมือวิจัยดังกล่าวไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านนิเทศศาสตร์ ด้านการพัฒนาหลักสูตร และด้านการวัดผลและประเมินผล จำนวนทั้งหมด 3 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยในด้านความชัดเจนของภาษา ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยพบว่าการปรับปรุงข้อความในแบบประเมินเล็กน้อย หลังจากนั้นคณะผู้วิจัยนำเครื่องมือวิจัยที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นนักวิชาการและนักวิชาชีพด้านนิเทศศาสตร์ จำนวนทั้งหมด 4 ท่าน ประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัลที่ยกร่างต่อไป และการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. ผลการสร้างบทเรียนการผลิตบัณฑิตหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัลตามแนวหลักสูตรของมหาวิทยาลัยต่างประเทศและมหาวิทยาลัยไทยที่มีคุณภาพ โดยแบ่งออกเป็น 2 ด้าน

1.1 สาระสำคัญด้านเอกสารหลักสูตร ประกอบด้วย 2 บทเรียน ได้แก่

1) **บทเรียนด้านปรัชญาของหลักสูตร** แบ่งออกเป็น 2 ด้าน *ด้านแรก* บทเรียนด้านปรัชญาเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิต คือ เป็นบัณฑิตที่สามารถกำหนดเส้นทางการเรียนรู้ของตนเองจนเป็นบัณฑิตที่มีความรู้และทักษะทางวิชาชีพระดับผู้เชี่ยวชาญยุคดิจิทัล มีทักษะการผลิตและสร้างสรรค์เนื้อหายุคดิจิทัล ทักษะในการบริหารจัดการการสื่อสารได้อย่างเป็นระบบ หลากหลายมิติ และจัดการปัญหาในวิชาชีพของตนได้โดยง่าย ในภาพรวมเป็นบัณฑิตนักสื่อสารที่สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี และสามารถปรับตัวเข้ากับโลกยุคดิจิทัลที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สามารถสร้างสรรค์และใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล

ใหม่ๆ ได้อย่างดีเยี่ยม และ*ด้านที่สอง* บทเรียนด้านปรัชญาเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาบัณฑิต โดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เชิงกว้างและเชิงลึกในศาสตร์นิเทศศาสตร์ยุคดิจิทัล สร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และปรับตัวเข้ากับนิเทศศาสตร์ยุคดิจิทัล และพัฒนาบัณฑิตให้สามารถนำความรู้ ความคิดไปประยุกต์ใช้ในการทำงานจนประสบความสำเร็จได้เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตต่อไปในอนาคต

2) **บทเรียนด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร** แบ่งออกเป็น 3 ด้าน *ด้านแรก* บทเรียนด้านวัตถุประสงค์ของความรู้และความเข้าใจในวิชาชีพ คือ เน้นการผลิตบัณฑิตที่รู้และเข้าใจสาระสำคัญในศาสตร์ทั้งที่เป็นวิชาชีพและศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพแบบองค์รวมเชิงสหวิทยาการ และรู้ระดับเชี่ยวชาญด้านสาระสำคัญของศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ *ด้านที่สอง* บทเรียนด้านวัตถุประสงค์ของความรู้ความเข้าใจผู้คนที่เกี่ยวข้องในวิชาชีพ คือ เน้นการผลิตบัณฑิตที่มีจิตสำนึก เห็นคุณค่า มีใจรักและผูกพันในวิชาชีพ มีจริยธรรมวิชาชีพและปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเคารพความเป็นมนุษย์ และมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมได้เป็นอย่างดี และ*ด้านที่สาม* บทเรียนด้านวัตถุประสงค์เกี่ยวกับทักษะ/ความสามารถทางวิชาชีพ คือ เน้นการผลิตบัณฑิตที่มีทักษะและความสามารถในวิชาชีพอย่างรอบด้าน มีทักษะระดับสูงทางวิชาชีพ สามารถปฏิบัติได้จริง และเหมาะกับกลุ่มเป้าหมายในยุคดิจิทัล

1.2 สาระสำคัญด้านการบริหารหลักสูตร ประกอบด้วย 8 บทเรียน ได้แก่

1) **บทเรียนด้านคุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา** คือ สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า มีคุณสมบัติตามประกาศ หรือระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) และ/หรือตามระเบียบหรือข้อบังคับของมหาวิทยาลัย มีคุณสมบัติและคะแนนผลการสอบตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

2) **บทเรียนด้านคุณลักษณะของผู้เรียนที่พึงประสงค์** คือ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความตระหนักในคุณค่าของตัวเอง เข้าใจความต้องการที่แท้จริงของตนเอง มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านแพลตฟอร์มในยุคดิจิทัลและพร้อมตื่นตัวในการใช้เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ

3) บทเรียนด้านหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอน ประกอบด้วย 3.1) บทเรียนด้านหลักสูตร แบ่งออกเป็น 2 ด้าน *ด้านแรก* บทเรียนด้านการออกแบบหลักสูตร คือ มีรายวิชาและกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายทันสมัยสอดคล้องกับยุคดิจิทัล เน้นการฝึกทักษะทั้งด้านกว้างและด้านลึก สามารถประยุกต์ใช้สื่อหรือเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัยและเป็นประโยชน์ต่องานนิเทศศาสตร์ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต และ*ด้านที่สอง* บทเรียนด้านการจัดการหลักสูตร คือ ส่งเสริมอาจารย์ในหลักสูตรให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร เน้นการมีส่วนร่วมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับหลักสูตรระหว่างอาจารย์ในหลักสูตรกับเครือข่ายองค์กร/สมาคมวิชาชีพ มีการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์หลักสูตร สร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาชีพกับเครือข่ายองค์กร/สมาคมวิชาชีพ/ผู้ประกอบการ และให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้อย่างกว้างขวาง และ 3.2) บทเรียนด้านอาจารย์ผู้สอน แบ่งออกเป็น 5 ด้าน *ด้านแรก* บทเรียนด้านคุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอน คือ สำเร็จการศึกษาในระดับสูงสุดทั้งที่เกี่ยวข้อง/ไม่เกี่ยวข้องกับนิเทศศาสตร์ เป็นผู้ที่มีตำแหน่งทางวิชาการ และมีชื่อเสียงด้านวิชาการ *ด้านที่สอง* บทเรียนด้านความพร้อมของอาจารย์ผู้สอน คือ รู้ทันความก้าวหน้าในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง มีความรู้ความสามารถที่ทันสมัยประยุกต์ใช้และบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ากับหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสามารถบูรณาการความรู้ระหว่างกลุ่ม/สาขาวิชา/ภาควิชาเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต *ด้านที่สาม* บทเรียนด้านกลยุทธ์การสอน อาจารย์ผู้สอนมีกลยุทธ์การสอน 5 ลักษณะ คือ ลักษณะแรก กระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างเป็นอิสระ มีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน และเกิดการเรียนรู้ในระหว่างกระบวนการเรียนรู้ ลักษณะที่สอง ใช้แนวคิดการสอนและทฤษฎีการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับเทคโนโลยีดิจิทัล ลักษณะที่สาม ฝึกทักษะให้เกิดกระบวนการคิดเชิงวิเคราะห์ การคิดเชิงวิพากษ์ การคิดต่อยอด ความคิดสร้างสรรค์ และการสังเคราะห์การเรียนรู้ที่เป็นระบบตามหลักการของการวิจัย ลักษณะที่สี่ เน้นความสำคัญด้านการสอน และลักษณะที่ห้า เน้นลักษณะ

กิจกรรมที่สำคัญ *ด้านที่สี่* บทเรียนด้านการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ คือ อาจารย์ผู้สอนเป็นโค้ช และ/หรือที่ปรึกษาสำหรับผู้เรียน สร้างความหวัง แรงบันดาลใจ และบรรยากาศในการเรียนรู้ สนับสนุนผู้เรียนให้คิดนอกกรอบ มีช่องทางในการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนที่เข้าถึงได้ง่าย ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ทำงานในรูปแบบของยุคดิจิทัล และจัดเตรียมสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน และ*ด้านที่ห้า* บทเรียนด้านการประเมินผลการเรียนรู้ คือ สามารถใช้กลยุทธ์การประเมินเพื่อวัดการปฏิบัติงานของผู้เรียนและสอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ และกลยุทธ์การประเมินเสมือนจริงเพื่อประเมินการปฏิบัติงานของผู้เรียน และจัดเตรียมข้อเสนอแนะให้กับผู้เรียน

4) บทเรียนด้านการพัฒนาความรู้และทักษะให้แก่คณาจารย์ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน *ด้านแรก* บทเรียนด้านการพัฒนางานวิชาการ คือ ส่งเสริมให้อาจารย์ได้รับการพัฒนาความรู้ทางวิชาการและวิชาชีพเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง ให้มีการผลิตผลงานวิชาการและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างอาจารย์ และระหว่างอาจารย์กับนักวิชาชีพ *ด้านที่สอง* บทเรียนด้านการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผล คือ พัฒนาศักยภาพการสอนเชิงดิจิทัล จัดให้มีอาจารย์พี่เลี้ยงสำหรับอาจารย์รุ่นใหม่ ส่งเสริมและสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมทางการศึกษาและเทคนิคทางวิชาชีพที่ทันสมัย ใช้วิธีการวัดและประเมินผลรายวิชาหลายรูปแบบที่สอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ มีการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนทั้งด้านกระบวนการและผลงาน และพัฒนาระบบการให้ข้อมูลย้อนกลับผลการประเมินคุณภาพการเรียนการสอน และ*ด้านที่สาม* บทเรียนด้านการพัฒนาการสร้างเครือข่ายวิชาการ คือ ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมในกิจกรรมบริการวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม และสร้างเครือข่ายการวิจัยกับหน่วยงานภายนอกและระดับนานาชาติ

5) บทเรียนด้านการให้คำแนะนำและการสนับสนุนการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน แบ่งออกเป็น 2 ด้าน *ด้านแรก* บทเรียนด้านการให้คำปรึกษาด้านวิชาการ คือ จัดให้มีอาจารย์ที่ปรึกษาด้านการเรียนและการจัดทำกิจกรรมแก่ผู้เรียน สร้างระบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนที่เป็นรุ่นพี่

และร่น้อง พัฒนาระบบการให้คำปรึกษาด้านวิชาการแก่ผู้เรียน และจัดตั้งหน่วยงานแนะแนวที่สามารถเข้าถึงและช่วยเหลือการเรียนรู้และสวัสดิภาพของผู้เรียน และด้านที่สอง บทเรียนด้านการสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน คือ จัดสรรทุนการศึกษาทั้งทุนภายในและภายนอก และความช่วยเหลือด้านการเงิน และนำเสนอ/ประกาศข้อมูลของหน่วยบริการและระเบียบการให้บริการไว้ในเว็บไซต์ของสถาบันเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน

6) บทเรียนด้านการบริหารทรัพยากรการเรียนการสอน แบ่งออกเป็น 5 ด้าน **ด้านแรก** บทเรียนด้านการบริหารงานวิชาการ คือ ให้รางวัลเพื่อสร้างแรงจูงใจสำหรับผู้ที่มีผลงานทางวิชาการ และจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนให้อาจารย์ผลิตและนำเสนอผลงานวิชาการ ผลงานวิจัย หรือผลงานพัฒนาการเรียนการสอน **ด้านที่สอง** บทเรียนด้านการบริหารงานกิจกรรมเกี่ยวกับหลักสูตรและกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ คือ จัดสรรงบประมาณในการอบรมและพัฒนาอาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการบริหารจัดการหลักสูตร จัดกิจกรรมตามหลักสูตรและเสริมหลักสูตร เชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ/อาจารย์พิเศษมาถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์จริงให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ รวมทั้งเดินทางไปประกวด/แข่งขันเพื่อเพิ่มประสบการณ์ให้ผู้เรียน ภาคิวิชาจัดและบริหารกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ทั้งในหลักสูตรและเสริมหลักสูตร และทั้งออนไลน์และออฟไลน์อย่างเป็นระบบ กระตุ้นผู้เรียนให้เรียนรู้เพิ่มเติมผ่านการอ่านแบบจริงจังเพื่อนำเสนอผลการเรียนรู้และอภิปรายร่วมกัน และสนับสนุนให้ผู้เรียนมีการฝึกงานในรูปแบบที่หลากหลาย **ด้านที่สาม** บทเรียนด้านการบริหารสื่อ วัสดุ และอุปกรณ์เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน คือ จัดสรรงบประมาณสำหรับการซื้อสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ทางเทคโนโลยีที่ทันสมัย หรือทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมาย และส่งข้อมูลทรัพยากรด้านการเรียนการสอนในห้องสมุดและระบบออนไลน์เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่างๆได้ **ด้านที่สี่** บทเรียนด้านการบริหารสภาพแวดล้อมและแหล่งการเรียนรู้ คือ สร้างเสริมบรรยากาศทางวิชาการภายในมหาวิทยาลัย/คณะ จัดแหล่งเรียนรู้ พื้นที่ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน จัดตั้งหรือมีศูนย์ผลิตสื่อแบบ

บูรณาการในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพสำหรับผู้เรียน มีหน่วยงานที่สนับสนุนการศึกษาและให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาทักษะวิชาชีพ ทักษะการใช้ชีวิต และกิจกรรมที่ควบคู่หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง และด้านที่ห้า บทเรียนด้านการบริหารทรัพยากรการเรียนรู้ คือ จัดสรรงบประมาณที่เพียงพอในการบริหารทรัพยากรการเรียนรู้ จัดสร้างความพร้อมด้านทรัพยากรโดยเฉพาะด้าน IT ในยุค Thailand 4.0 รวมทั้งสร้างหรือขยายบริการห้องสมุด/แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้/แหล่งความรู้ที่สนับสนุนวิชาการและสิ่งอำนวยความสะดวกในการสืบค้นความรู้ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์

7) บทเรียนด้านการกำหนดจำนวนรับผู้เข้าศึกษา คือ กำหนดจำนวนรับผู้เข้าศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพความพร้อมของหลักสูตรทั้งด้านจำนวนอาจารย์ สถานที่เรียนและฝึกปฏิบัติ เครือข่ายความร่วมมือทางวิชาชีพ รวมทั้งเครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์ต่างๆ สำหรับการจัดการเรียนการสอน

8) บทเรียนด้านเกณฑ์การสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร คือ มีคุณสมบัติครบถ้วนตามข้อบังคับมหาวิทยาลัย เรียนครบตามจำนวนหน่วยกิตและรายวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ได้แต่ระดับคะแนนเฉลี่ยตามข้อบังคับของหลักสูตร และมีระดับผลการเรียนในแต่ละปีสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย

2. ผลการยกร่างหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล

ในการยกร่าง “หลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล: การสร้างสรรค์เนื้อหาดิจิทัล (ฉบับร่าง) แบ่งออกเป็น 2 ส่วน **ส่วนแรก** สารของหลักสูตรในยุคดิจิทัล ได้แก่

1) ความจำเป็นในการพัฒนาและความสำคัญของหลักสูตร เนื่องด้วยเหตุผลความจำเป็น 4 ประการ ตามหลักการด้านการพัฒนาหลักสูตร **ประการแรก** ความก้าวหน้าของศาสตร์แบบสหวิทยาการ เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในปัจจุบันมีลักษณะการแยกเรียนเป็นรายวิชา ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี จึงไม่สามารถตอบสนองความต้องการทั้งผู้เรียน ผู้สอน และผู้ใช้บัณฑิต **ประการที่สอง** ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัล ทำให้สถาบันการศึกษาต้องพัฒนา

หลักสูตรให้ทัดเทียมกับเทคโนโลยีในยุคดิจิทัลของโลก
ประการที่สาม ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีผลต่อการบริหารหลักสูตรให้เหมาะสมกับผู้เรียนในยุคดิจิทัล และ
ประการที่สี่ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสารมีผลทำให้รูปแบบทักษะที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรนิตยศาสตร์ต้องพัฒนาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการสื่อสาร

2) ปรัชญาของหลักสูตร แบ่งออกเป็น 2 ด้าน *ด้านแรก* ปรัชญาด้านคุณลักษณะของบัณฑิต มุ่งให้ความสำคัญในเป้าหมายการผลิตบัณฑิต คือ (ก) เป็นบัณฑิตที่สามารถกำหนดเส้นทางการเรียนรู้ของตนเองได้ (ข) เป็นบัณฑิตที่มีทักษะทางวิชาชีพด้านการสร้างสรรค์เนื้อหาในยุคดิจิทัล (ค) เป็นบัณฑิตที่สามารถบริหารจัดการการสื่อสาร (ง) เป็นบัณฑิตที่เป็นนักสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัล และ (จ) เป็นบัณฑิตที่สามารถปรับตัวเข้าสู่โลกดิจิทัลได้ และ*ด้านที่สอง* ปรัชญาด้านวิธีการพัฒนาบัณฑิต มุ่งให้ความสำคัญในการพัฒนาบัณฑิตตามปรัชญาของหลักสูตรที่กำหนดไว้ คือ (ก) เน้นปรัชญาและการศึกษาแบบองค์รวม (ข) เน้นความรู้ทั้งเชิงกว้างและเชิงลึกของศาสตร์การสร้างสรรค์เนื้อหาดิจิทัลเพื่อเข้าสู่วิชาชีพในยุคดิจิทัล และ (ค) เน้นการสร้างแรงบันดาลใจในการพัฒนาบัณฑิต

3) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร แบ่งออกเป็น 3 ด้าน *ด้านแรก* วัตถุประสงค์ด้านความรู้และความเข้าใจในวิชาชีพ หลักสูตรสามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณสมบัติดังนี้ คือ (ก) รู้สาระสำคัญในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพการสร้างสรรค์เนื้อหาดิจิทัล (ข) รู้และเข้าใจสาระสำคัญในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพการสร้างสรรค์เนื้อหาดิจิทัล และ (ค) รู้และเชี่ยวชาญในสาระสำคัญของศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพการสร้างสรรค์เนื้อหาดิจิทัล *ด้านที่สอง* วัตถุประสงค์ด้านความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพ หลักสูตรสามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณลักษณะดังนี้ คือ (ก) มีใจรัก เห็นคุณค่า และผูกพันในวิชาชีพ และ (ข) มีจริยธรรมในการปฏิบัติงานด้านการสร้างสรรค์เนื้อหาดิจิทัล โดยตระหนักถึงคุณค่าความเป็นมนุษย์และความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม และ*ด้านที่สาม* วัตถุประสงค์ด้านทักษะ/ความสามารถทางวิชาชีพ หลักสูตรสามารถผลิตบัณฑิตที่มีทักษะ/ความสามารถดังนี้ คือ (ก) สามารถใช้เทคโนโลยีด้านการผลิตสื่อ นวัตกรรม

ทางการสื่อสาร และสื่อสังคมออนไลน์ในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ข) มีทักษะและความสามารถทางวิชาชีพอย่างรอบด้าน (ค) มีทักษะทางวิชาชีพในการผลิตเนื้อหาสื่อในยุคดิจิทัลได้ (ง) มีทักษะระดับสูงที่สามารถคิดและใช้เทคโนโลยีการผลิตสื่อที่มีการริเริ่ม ค้นคว้า พัฒนา และผลิตงานที่แปลกใหม่ เหมาะกับกลุ่มเป้าหมายในยุคดิจิทัล (จ) สามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์และสภาพแวดล้อมต่างๆ ได้ (ฉ) สามารถทำงานเป็นทีม และเสร็จได้ทันภายในระยะเวลาที่กำหนด และ (ช) สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ บูรณาการ และประยุกต์องค์ความรู้ด้านนิเทศศาสตร์และต่อยอดความคิดในการนำไปใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4) โมดูลหลักสูตร ประกอบด้วย 3 โมดูล ได้แก่ *โมดูลภาคบังคับ (compulsory modules)* ประกอบด้วยกลุ่มวิชาที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในภาพรวมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์เนื้อหาดิจิทัล *โมดูลหลัก (core modules)* ประกอบด้วยกลุ่มวิชา 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มวิชาระดับกลาง เป็นกลุ่มวิชาที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับทักษะสำคัญซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นในการสร้างสรรค์เนื้อหาดิจิทัลและสามารถนำทักษะสำคัญเหล่านั้นไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัล และกลุ่มวิชาระดับสูง เป็นกลุ่มวิชาที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนสามารถดำเนินธุรกิจการสร้างสรรค์เนื้อหาดิจิทัลได้อย่างมีมาตรฐานระดับมืออาชีพ และ*โมดูลทางเลือก (optional modules)* ประกอบด้วย กลุ่มวิชาที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเชี่ยวชาญในการสร้างสรรค์เนื้อหาเฉพาะทางที่มีการนำศาสตร์ด้านนิเทศศาสตร์มาบูรณาการเข้ากับศาสตร์เฉพาะทาง

ส่วนที่สอง สาระของการบริหารหลักสูตรในยุคดิจิทัล ได้แก่

1) การบริหารที่เกี่ยวข้องกับผู้เข้าศึกษา/ผู้เรียน แบ่งออกเป็น 4 ด้าน *ด้านแรก* คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา คือ (ก) เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า (ข) มีคุณสมบัติตามประกาศ หรือระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) และ/หรือตามระเบียบ หรือข้อบังคับของมหาวิทยาลัย และ (ค) มีคุณสมบัติและคะแนนผลการสอบตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย *ด้านที่สอง* คุณลักษณะของผู้เรียนที่พึง

ประสงค์ คือ (ก) ส่งเสริมให้มีความตระหนักในคุณค่าของตนเอง (ข) มีความเข้าใจความต้องการที่แท้จริงของตนเอง และ (ค) ส่งเสริมให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านแพลตฟอร์มในยุคดิจิทัล และพร้อมตื่นตัวในการใช้เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ *ด้านที่สาม* การกำหนดจำนวนรับผู้เข้าศึกษา คือ กำหนดจำนวนรับผู้เข้าศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพความพร้อมของหลักสูตร และ*ด้านที่สี่* เกณฑ์การสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร คือ (ก) มีคุณสมบัติครบถ้วนตามข้อบังคับมหาวิทยาลัย (ข) เรียนครบตามจำนวนหน่วยกิตและรายวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร (ค) ได้แต้มระดับคะแนนเฉลี่ยตามข้อบังคับของหลักสูตร และ (ง) มีระดับผลการเรียนในแต่ละปี สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย

2) การบริหารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร แบ่งออกเป็น 2 ด้าน *ด้านแรก* การออกแบบหลักสูตร มุ่งเน้นความสำคัญของรายวิชาในแต่ละโมดูล คือ (ก) เน้นรายวิชาและกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายและทันสมัยสอดคล้องกับยุคดิจิทัล (ข) เป็นรายวิชาที่เน้นสื่อดิจิทัล สามารถปฏิบัติงานทั้งด้านกว้างและด้านลึกประกอบกัน และสามารถกระตุ้นผู้เรียนในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อการแสวงหาความรู้จากแหล่งต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกชั้นเรียนได้ด้วยตนเอง (ค) เป็นรายวิชาที่มีจุดเน้นด้านการฝึกทักษะและการประยุกต์ใช้สื่อหรือเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเป็นประโยชน์ในงานวิชาชีพการสร้างสรรค์เนื้อหาดิจิทัลที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต และ (ง) มีรายวิชาเลือกที่หลากหลายและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ทุกวิชาที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ของตนเพื่อเสริมหนุนการเรียนนิเทศศาสตร์ด้านการสร้างสรรค์เนื้อหาดิจิทัล และ*ด้านที่สอง* การจัดการหลักสูตร คือ (ก) เน้นให้อาจารย์ในหลักสูตรร่วมกันออกแบบรายวิชาและกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตร (ข) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร (ค) เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับหลักสูตรร่วมกันระหว่างอาจารย์ในหลักสูตรกับเครือข่ายองค์กร/สมาคมวิชาชีพ (ง) เน้นการมีส่วนร่วมของเครือข่ายองค์กร/สมาคมวิชาชีพในการออกแบบหลักสูตรและวิพากษ์หลักสูตร (จ) เน้นการสื่อสารให้อาจารย์รับรู้ถึงเป้าหมายของหลักสูตรร่วมกันเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณลักษณะของบัณฑิตได้ตรง

ตามเป้าหมาย (ฉ) เน้นการประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้หน่วยงานภายนอกรับทราบ และ (ช) เน้นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาชีพกับเครือข่ายองค์กร/สมาคมวิชาชีพ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้สอนและผู้เรียนในหลักสูตร

3) การบริหารที่เกี่ยวข้องกับอาจารย์ผู้สอน แบ่งออกเป็น 7 ด้าน *ด้านแรก* คุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอน โดยกำหนดเงื่อนไข คือ (ก) เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก (ข) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการระดับศาสตราจารย์หรือเทียบเท่า (ในกรณีที่ยังไม่สามารถปฏิบัติได้ อาจลดคุณสมบัตินี้ตามความเหมาะสม) (ค) เป็นผู้จบการศึกษาในสาขาวิชาการสร้างสรรค์เนื้อหาดิจิทัล และ/หรือที่เกี่ยวข้อง และ (ง) เป็นผู้มีชื่อเสียงด้านวิชาการที่เกี่ยวกับการสร้างสรรค์เนื้อหาดิจิทัล และ/หรือที่เกี่ยวข้อง *ด้านที่สอง* ความพร้อมของอาจารย์ผู้สอน คือ (ก) รู้ทันความก้าวหน้าด้านการสร้างสรรค์เนื้อหาดิจิทัล (ข) มีความรู้ความสามารถที่ทันสมัยสอดคล้องกับหลักสูตรและเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัย (ค) มีความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัยในการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ (ง) มีความสามารถในการบูรณาการความรู้และเทคโนโลยีเข้ากับหลักสูตรที่จะสอนได้อย่างลงตัวเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานหรือผู้ใช้บัณฑิต *ด้านที่สาม* กลยุทธ์การสอน คือ (ก) กระตุ้นผู้เรียนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน เกิดการเรียนรู้ได้อย่างเป็นอิสระ (ข) ใช้แนวคิดการสอนและทฤษฎีการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับเทคโนโลยีดิจิทัลที่ใช้ (ค) เน้นการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับใช้ในกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับยุคดิจิทัล (ง) ฝึกทักษะการทำงานที่หลากหลายในลักษณะของ multi-skills และกระบวนการทำงานเป็นทีม (จ) ฝึกทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ การคิดเชิงวิพากษ์ การคิดต่อยอด ความคิดสร้างสรรค์ และการสังเคราะห์การเรียนรู้ที่เป็นระบบโดยอาศัยหลักการของการวิจัย (ฉ) เน้นการสอนที่มีวิธีการหลากหลาย (ช) เน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง (ซ) เน้นการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน และ (ฌ) เน้นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมประสบการณ์แก่ผู้เรียน *ด้านที่สี่* การเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ คือ (ก) เป็นโค้ชและ/หรือเป็นที่ปรึกษา

สำหรับผู้เรียน (ข) สร้างผู้เรียนที่เป็นผู้มีความหวังและแรงบันดาลใจในการเรียนและการเรียนรู้ที่เหมาะสม (ค) สร้างผู้เรียนที่สามารถทำงานในรูปแบบของยุคดิจิทัล (ง) สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นกันเองกับผู้เรียน มีช่องทางในการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย (จ) สนับสนุนผู้เรียนให้คิดนอกกรอบ (ฉ) ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างแท้จริง มีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และ (ช) สามารถจัดเตรียมสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนในระหว่างการเรียนรู้ และหาช่องทางที่จะเพิ่มโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถที่มีอยู่ ออกสู่สาธารณะ **ด้านที่ห้า** การประเมินผลการเรียนรู้ คือ (ก) สามารถเลือกและใช้กลยุทธ์การประเมินและกลยุทธ์การประเมินเสมือนจริงเพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้เรียนที่สอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ และ (ข) สามารถจัดเตรียมข้อเสนอแนะให้กับผู้เรียน **ด้านที่หก** การพัฒนาความรู้และทักษะให้แก่คณาจารย์ แบ่งออกเป็น 3 ด้านย่อย 6.1) ด้านการพัฒนางานวิชาการ คือ (ก) ส่งเสริมให้อาจารย์ได้รับการพัฒนาความรู้ทั้งวิชาการและวิชาชีพจากภายในและภายนอกหน่วยงานที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในสายวิชาชีพเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง (ข) ส่งเสริมให้อาจารย์มีการผลิตผลงานวิชาการ และ (ค) ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างอาจารย์และระหว่างอาจารย์กับนักวิชาชีพ 6.2) ด้านการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผล คือ (ก) พัฒนาศักยภาพในการสอนเชิงดิจิทัล (ข) จัดให้มีอาจารย์พี่เลี้ยงสำหรับอาจารย์รุ่นใหม่เพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนของอาจารย์ (ค) ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมทางการศึกษาและเทคนิคทางวิชาชีพที่ทันสมัย รวมทั้งวิธีการวัดและการประเมินผลรายวิชาในหลายรูปแบบที่ทันสมัยและสอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ (ง) ส่งเสริมการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนทั้งด้านกระบวนการและผลงาน และ (จ) ส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบการให้ข้อมูลย้อนกลับผลการประเมินคุณภาพการเรียนการสอน และ 6.3) ด้านการพัฒนาการสร้างเครือข่ายวิชาการ คือ (ก) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมในกิจกรรมบริการวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม และ (ข) ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างเครือข่ายการวิจัยกับหน่วยงานภายนอกและระดับนานาชาติ และ **ด้านที่เจ็ด**

การให้คำแนะนำและการสนับสนุนการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน แบ่งออกเป็น 2 ด้านย่อย 7.1) การให้คำปรึกษาด้านวิชาการ คือ (ก) จัดให้มีอาจารย์ที่ปรึกษาด้านการเรียนและการจัดทำกิจกรรมแก่ผู้เรียน (ข) สร้างระบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนที่เป็นรุ่นพี่และรุ่นน้อง (ค) มีระบบการให้คำปรึกษาด้านวิชาการแก่ผู้เรียน และ (ง) มีหน่วยงานแนะแนวที่สามารถเข้าถึงและช่วยเหลือการเรียนรู้และสวัสดิภาพของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ 7.2) การสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน คือ (ก) จัดสรรทุนการศึกษาทั้งทุนภายในและภายนอก และความช่วยเหลือด้านการเงิน และ (ข) นำเสนอ/ประกาศข้อมูลของหน่วยบริการและระเบียบการให้บริการไว้ในเว็บไซต์ของสถาบันเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน

4) การบริหารที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรการเรียน

การสอน แบ่งออกเป็น 5 ด้าน **ด้านแรก** การบริหารงานวิชาการ คือ (ก) ใ้รางวัลเพื่อสร้างแรงจูงใจสำหรับผู้ที่มีผลงานทางวิชาการ และ (ข) จัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนให้อาจารย์ผลิตและนำเสนอผลงานวิชาการ ผลงานวิจัย หรือผลงานพัฒนาการเรียนการสอน **ด้านที่สอง** การบริหารงานกิจกรรมเกี่ยวกับหลักสูตรและกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ คือ (ก) จัดสรรงบประมาณในการอบรมและพัฒนาอาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการบริหารจัดการหลักสูตร การจัดกิจกรรมตามหลักสูตรและเสริมหลักสูตร การเชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ/อาจารย์พิเศษมาถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์จริงให้ผู้เรียน และการเดินทางไปประกวด/แข่งขันเพื่อเพิ่มประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิดการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองมากยิ่งขึ้น (ข) ภาควิชาจัดและบริหารกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ทั้งในหลักสูตรและเสริมหลักสูตร และทั้งออนไลน์และออฟไลน์อย่างเป็นระบบ (ค) จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร (ง) กระตุ้นผู้เรียนให้เรียนรู้เพิ่มเติมผ่านการอ่านแบบจริงจังเพื่อนำเสนอผลการเรียนรู้และอภิปรายร่วมกัน และ (จ) สนับสนุนให้ผู้เรียนมีการฝึกงานในรูปแบบที่หลากหลาย **ด้านที่สาม** การบริหารสื่อวัสดุ และอุปกรณ์เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน คือ (ก) จัดสรรงบประมาณสำหรับการซื้อสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ทางเทคโนโลยีที่ทันสมัย หรือทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมาย

และ (ข) จัดส่งข้อมูลทรัพยากรด้านการเรียนการสอนในห้องสมุดและระบบออนไลน์เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่างๆ ได้ *ด้านที่สี่* การบริหารสภาพแวดล้อมและแหล่งการเรียนรู้ คือ (ก) สร้างเสริมบรรยากาศทางวิชาการภายในมหาวิทยาลัย/คณะ (ข) จัดแหล่งเรียนรู้ พื้นที่ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อหรือเสริมสร้างบรรยากาศและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน (ค) มีศูนย์ผลิตสื่อแบบบูรณาการสำหรับผู้เรียนในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และ (ง) มีหน่วยงานทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการสนับสนุนการศึกษาและให้ความช่วยเหลือในด้านการพัฒนาทักษะวิชาชีพ ทักษะการใช้ชีวิต และกิจกรรมที่ควบคู่หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง และ*ด้านที่ห้า* การบริหารทรัพยากรการเรียนรู้ คือ (ก) จัดสรรงบประมาณเพียงพอสำหรับการบริหารทรัพยากรการเรียนรู้ (ข) จัดสร้างความพร้อมด้านทรัพยากรโดยเฉพาะด้าน IT ในยุค Thailand 4.0 และ (ค) จัดสร้างห้องสมุด/แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้/แหล่งความรู้ที่

สนับสนุนวิชาการและสิ่งอำนวยความสะดวกในการสืบค้นความรู้ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์

3. ผลการศึกษาคุณภาพและประสิทธิผลของหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล แบ่งออกเป็น

3.1 ผลการศึกษาคุณภาพของหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย

1) ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล พบว่าทุกองค์ประกอบของหลักสูตร ได้แก่ ความจำเป็นในการพัฒนาและความสำคัญของหลักสูตร เป้าหมายของหลักสูตร เนื้อหาสาระของหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.35 - 4.50 โดยองค์ประกอบของหลักสูตรที่ยกย่องที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมสูงสุด คือ ความจำเป็นในการพัฒนาและความสำคัญของหลักสูตร ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 ดังตาราง 1

ตาราง 1 ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. ความจำเป็นในการพัฒนาและความสำคัญของหลักสูตร	4.50	0.481	มาก
1.1 มีความสมเหตุสมผล	4.20	0.462	มาก
1.2 มีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคม	4.40	0.432	มาก
2. เป้าหมายของหลักสูตร	4.45	0.562	มาก
2.1 มีความชัดเจน	4.40	0.551	มาก
2.2 มีความเหมาะสมกับผู้เรียน	4.30	0.456	มาก
3. เนื้อหาสาระของหลักสูตร	4.47	0.445	มาก
3.1 ครอบคลุมสาระที่สำคัญ	4.40	0.437	มาก
3.2 มีความเหมาะสมกับผู้เรียน	4.20	0.412	มาก
4. กิจกรรมการเรียนการสอน	4.42	0.521	มาก
4.1 มีความเหมาะสมกับเนื้อหาสาระ	4.30	0.446	มาก
4.2 มีความเหมาะสมกับผู้เรียน	4.20	0.521	มาก
5. สื่อการเรียนการสอน	4.35	0.429	มาก
5.2 มีความทันสมัย	4.30	0.444	มาก
5.2 มีความเหมาะสมกับผู้เรียน	4.30	0.421	มาก
6. การวัดและประเมินผล	4.43	0.575	มาก
6.1 ครอบคลุมสิ่งที่ต้องการประเมิน	4.10	0.470	มาก
6.2 มีความเหมาะสมกับผู้เรียน	4.30	0.440	มาก
6.3 ตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์ได้	4.20	0.565	มาก

2) ผลการประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล พบว่าทุกองค์ประกอบของหลักสูตรมีความสอดคล้องกันระหว่างความจำเป็นในการพัฒนาและความสำคัญของหลักสูตร เป้าหมายของหลักสูตร จุดมุ่งหมายหลัก เนื้อหาสาระของหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง

0.65 - 1.00 สำหรับองค์ประกอบของหลักสูตรที่ยกกว้างที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องสูงสุด คือ ความจำเป็นในการพัฒนาและความสำคัญของหลักสูตรกับเป้าหมายของหลักสูตร เป้าหมายของหลักสูตรกับเนื้อหาสาระของหลักสูตร จุดมุ่งหมายหลักกับเนื้อหาสาระของหลักสูตร และเนื้อหาสาระของหลักสูตรกับกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากัน คือ 1.00 ดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลการประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล

รายการประเมิน	ค่าดัชนีความสอดคล้อง	ระดับความสอดคล้อง
1. ความจำเป็นในการพัฒนาและความสำคัญของหลักสูตรกับเป้าหมายของหลักสูตร	1.00	สอดคล้อง
2. เป้าหมายของหลักสูตรกับเนื้อหาสาระของหลักสูตร	1.00	สอดคล้อง
3. จุดมุ่งหมายหลักกับเนื้อหาสาระของหลักสูตร	1.00	สอดคล้อง
4. จุดมุ่งหมายหลักกับกิจกรรมการเรียนการสอน	0.85	สอดคล้อง
5. จุดมุ่งหมายหลักกับการวัดและประเมินผล	0.65	สอดคล้อง
6. เนื้อหาสาระของหลักสูตรกับกิจกรรมการเรียนการสอน	1.00	สอดคล้อง
7. กิจกรรมการเรียนการสอนกับสื่อการเรียนการสอน	0.80	สอดคล้อง
8. กิจกรรมการเรียนการสอนกับการวัดและประเมินผล	0.75	สอดคล้อง

3.2 ผลการศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตร นิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล แบ่งออกเป็น 2 ด้าน

1) ด้านเนื้อหาสาระของหลักสูตร

ประกอบด้วย (ก) ภาพรวมของโมดูลหลักสูตร พบว่าหลักสูตรที่ยกร่างมีความครอบคลุม ชัดเจน และสอดคล้องในทุกระดับโมดูลไล่เรียงไปตามทักษะของวิชาชีพ ซึ่งช่วยให้การจัดการเรียนรู้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรได้ (ข) โมดูลภาคบังคับ พบว่ากรอบของการเรียนทุกรายวิชาในโมดูลมีความเหมาะสม แต่ควรเพิ่มเติมในส่วนของภาคปฏิบัติและการวัดผลให้มากขึ้น และแต่ละรายวิชามีการกำหนดจุดมุ่งหมายหลักหรือผลลัพธ์การเรียนรู้ของแต่ละวิชา มีความชัดเจนที่สามารถเสริมสร้างความสามารถในการทำงานของผู้เรียนในยุคดิจิทัลได้ (ค) โมดูลหลัก แยกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรก กลุ่มวิชาระดับกลาง พบว่าเป็นกลุ่มวิชาในโมดูลที่เริ่มเห็นภาพของภาคปฏิบัติที่ชัดเจนขึ้น ซึ่งเหมาะสมในการที่จะเตรียมผู้เรียนเพื่อก้าวออกไปสู่วิชาชีพในอนาคต แต่ควรเพิ่มทักษะการผลิตสื่อในแพลตฟอร์มใหม่ๆ ของงานดิจิทัลให้มากขึ้นด้วย และทุกรายวิชามีเป้าหมายและผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ชัดเจนดี แต่ในรายละเอียดควรเปิดกว้างให้มีช่วงของการเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ ซึ่งอาจล้ำหน้าไปไกลกว่าตำราที่สอนอย่างรวดเร็ว และส่วนที่สอง กลุ่มวิชาระดับสูง พบว่าเป็นกลุ่มวิชาที่มีความชัดเจน เหมาะสมอย่างมากกับผู้เรียน และผลลัพธ์การเรียนรู้ค่อนข้างตรงกับภูมิทัศน์สื่อยุคใหม่ และทุกรายวิชามีความเหมาะสมและสอดคล้องกับรายละเอียดของแต่ละรายวิชาในโมดูลหลัก และ (ง) โมดูลทางเลือก พบว่ากลุ่มวิชาที่กำหนดในหลักสูตรมีการวางกรอบหัวข้อการเรียนการสอนที่ชัดเจนและตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานในยุคปัจจุบัน และแต่ละรายวิชา มีลักษณะเฉพาะ ถือเป็น “ความยาก” ที่ท้าทายสำหรับผู้เรียนไม่น้อย

2) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล ประกอบด้วย (ก) โมดูลภาคบังคับ พบว่ากิจกรรมการเรียนการสอนมีการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ทำให้การเรียนรู้ตรงกับผลลัพธ์การเรียนรู้และจุดประสงค์ของโมดูลยิ่งขึ้น ส่วนการวัดและประเมินผลในโมดูลที่ผู้เรียนต้องเรียนทุกรายวิชาช่วยส่งเสริมผู้เรียนให้มีผลลัพธ์การเรียนรู้ได้ตรงจุดมุ่งหมายหลักอย่างมาก (ข) โมดูล

หลัก พบว่ากิจกรรมการเรียนการสอนเน้นให้ผู้เรียนฝึกคิดวิเคราะห์ เพื่อเข้าใจเนื้อหาและธรรมชาติของเทคโนโลยีที่จะสื่อสารผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ มีการออกแบบรายวิชาที่มีการวัดผลทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติเพื่อให้เห็นจุดแข็งและจุดอ่อนของผู้เรียน ผู้สอนและผู้เรียนจะต้องทำข้อตกลงร่วมกันในการออกแบบกิจกรรมการวัดและประเมินผลเพื่อที่ผู้เรียนจะได้มีความรับผิดชอบ ซึ่งช่วยส่งเสริมผู้เรียนให้มีผลลัพธ์การเรียนรู้ได้ตรงจุดมุ่งหมายหลัก นอกจากนั้น กิจกรรมการเรียนการสอนของรายวิชานั้นการคิดวิเคราะห์ถึงความถนัดในวิชาชีพ และเน้นการวัดและประเมินผลเป็นระยะ จะทำให้ผู้เรียนมีเป้าหมายที่ชัดเจนของการทำงานมากขึ้นเมื่อสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร และเป็นการส่งเสริมผู้เรียนให้มีผลลัพธ์การเรียนรู้ได้ตรงตามจุดมุ่งหมายมากยิ่งขึ้น และเน้นการส่งเสริมทักษะที่สำคัญ คือ การใช้ภาษาไทยในการสื่อสารให้เข้มข้นมากขึ้นโดยมีการวัดและประเมินผลเป็นระยะจากชิ้นงานที่ได้รับมอบหมาย และ (ค) โมดูลทางเลือก พบว่ากิจกรรมการเรียนการสอนช่วยส่งเสริมผู้เรียนให้มีผลลัพธ์การเรียนรู้ได้ตามจุดมุ่งหมายในระดับหนึ่ง และมีการวัดและประเมินผลชิ้นงานด้วยวิธีการที่หลากหลายจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านโดยตรง ซึ่งเป็นการส่งเสริมผู้เรียนให้มีผลลัพธ์การเรียนรู้ได้ตรงตามจุดมุ่งหมายมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการสร้างบทเรียนการผลิตบัณฑิตหลักสูตร นิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัลตามแนวหลักสูตรของมหาวิทยาลัย ต่างประเทศและมหาวิทยาลัยไทยที่มีคุณภาพ

1.1 สารสำคัญด้านเอกสารหลักสูตร

1) บทเรียนด้านปรัชญาของหลักสูตร จากผลการวิเคราะห์พบว่าบทเรียนนี้ครอบคลุมทั้งบทเรียนด้านปรัชญาเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิต ซึ่งเน้นความสำคัญของเป้าหมายการผลิตบัณฑิตที่เกิดแก่ตัวบัณฑิตทั้งในขณะเรียนและในอนาคต และบทเรียนด้านปรัชญาเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาบัณฑิต ซึ่งเน้นความสำคัญในการพัฒนาบัณฑิตในขณะที่เรียนให้ได้ตามที่บทเรียนด้านปรัชญาของหลักสูตรกำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่าบทเรียนที่สร้างขึ้นดังกล่าวให้ความสำคัญทั้งด้านเป้าหมายของการผลิตบัณฑิตและด้านวิธีการพัฒนาบัณฑิตเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้

ทั้งในขณะที่เรียนและในอนาคตหลังจากสำเร็จการศึกษา เพื่อให้สามารถทำงานในยุคดิจิทัลได้ เนื่องจากปรัชญาของหลักสูตรมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาหลักสูตร มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายทางการศึกษา เป็นกุญแจสำคัญนำไปสู่การกำหนดวัตถุประสงค์การศึกษา เป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดเป้าประสงค์ของการศึกษา เป็นการฉายภาพวิสัยทัศน์และพันธกิจของการศึกษา และให้การเสริมหนุนอุดมคติทางการศึกษา (Ogwo, Kuria, Nyamwaka & Nyakan, 2013) ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า บทเรียนด้านปรัชญาของหลักสูตรเป็นบทเรียนที่สำคัญต่อการผลิตบัณฑิตหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล ดังที่ Bushway (2017) และ Lassnigg (2015) กล่าวว่า การเตรียมความพร้อมให้บัณฑิตในหลักสูตรนิเทศศาสตร์มีศักยภาพและคุณลักษณะสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลที่มีการแข่งขันกันสูง จึงถือเป็นความท้าทายที่สำคัญของการจัดการศึกษา ด้วยเหตุนี้จึงทำให้บทเรียนด้านปรัชญาของหลักสูตรจึงมุ่งให้ความสำคัญของบทเรียนทั้งสองด้าน

2) บทเรียนด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

จากผลการวิเคราะห์พบว่าเน้นการผลิตบัณฑิตที่รู้และเข้าใจ และรู้ระดับเชี่ยวชาญในสาระสำคัญของศาสตร์ที่เป็นวิชาชีพ และที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ มีจิตสำนึก เห็นคุณค่า มีใจรัก และผูกพันในวิชาชีพ มีจริยธรรมวิชาชีพและปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเคารพความเป็นมนุษย์ มีความรับผิดชอบต่องานและสังคมได้เป็นอย่างดี มีทักษะและความสามารถในการวิชาชีพอย่างรอบด้าน มีทักษะระดับสูงทางวิชาชีพ สามารถปฏิบัติได้จริง และเหมาะกับกลุ่มเป้าหมายในยุคดิจิทัล แสดงให้เห็นว่าบทเรียนที่สร้างขึ้นให้ความสำคัญทั้งด้านความรู้และความเข้าใจในวิชาชีพ ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพ และทักษะ/ความสามารถทางวิชาชีพ ซึ่งถือเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับคุณลักษณะของบัณฑิตที่จะก้าวออกไปสู่การเป็นผู้ประกอบวิชาชีพในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Bushway (2017) และ Lassnigg (2015) ที่เชื่อว่าผู้เรียนทุกคนควรได้รับการพัฒนาทั้งด้านความรู้และแนวทางในการพัฒนาความรู้ที่ยั่งยืน การมีเจตคติที่ดีเพื่อนำไปสู่การแสดงออกทางพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และการมีทักษะเพื่อที่จะสามารถทำงานได้อย่างยั่งยืน

1.2 สาระสำคัญด้านการบริหารหลักสูตร

1) บทเรียนที่เกี่ยวข้องกับผู้เข้าศึกษา/ผู้เรียน จากผลการวิเคราะห์พบว่าบทเรียนนี้ครอบคลุมทั้งบทเรียนด้านคุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา คือ สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า มีคุณสมบัติตามประกาศ หรือระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) และ/หรือตามระเบียบ หรือข้อบังคับของมหาวิทยาลัย มีคุณสมบัติและคะแนนผลการสอบตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย บทเรียนด้านคุณลักษณะของผู้เรียนที่พึงประสงค์ เน้นส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความตระหนักในคุณค่าของตนเอง เข้าใจความต้องการที่แท้จริงของตนเอง มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านแพลตฟอร์มในยุคดิจิทัลและพร้อมตื่นตัวในการใช้เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ บทเรียนด้านการกำหนดจำนวนรับผู้เข้าศึกษา เน้นความสำคัญของการกำหนดจำนวนรับผู้เข้าศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพความพร้อมของหลักสูตร และบทเรียนด้านเกณฑ์การสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร เน้นคุณสมบัติครบถ้วน การเรียนครบตามจำนวนหน่วยกิตและรายวิชา รวมทั้งแต่ระดับคะแนนเฉลี่ยตามข้อบังคับของหลักสูตร และระดับผลการเรียนในแต่ละปีสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย แสดงให้เห็นว่าในทุกบทเรียนที่เกี่ยวข้องกับผู้เข้าศึกษา/ผู้เรียนล้วนมีความสำคัญต่อผู้เข้าศึกษา/ผู้เรียนโดยเป็นจุดเริ่มต้นที่นำไปสู่การพัฒนาบัณฑิตหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล และพร้อมที่จะก้าวออกไปเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพในเส้นทางของการประกอบวิชาชีพในโลกดิจิทัลได้อย่างแท้จริง

2) บทเรียนด้านหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอน จากผลการวิเคราะห์พบว่าบทเรียนด้านหลักสูตรครอบคลุมทั้งบทเรียนด้านการออกแบบหลักสูตร โดยเน้นรายวิชาและกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทันสมัย สอดคล้องกับยุคดิจิทัล รายวิชาที่เน้นสื่อดิจิทัล การฝึกทักษะทั้งด้านกว้างและด้านลึก ความสามารถประยุกต์ใช้สื่อหรือเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัยและเป็นประโยชน์ต่องานนิเทศศาสตร์ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต และบทเรียนด้านการจัดการหลักสูตร เน้นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์หลักสูตร การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาชีพกับเครือข่าย

องค์กร/สมาคมวิชาชีพ/ผู้ประกอบการวิชาชีพ และการให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้อย่างกว้างขวาง แสดงให้เห็นว่า บทเรียนที่สร้างขึ้นซึ่งครอบคลุมทั้งด้านการออกแบบ หลักสูตรและด้านการจัดการหลักสูตร ซึ่งล้วนมีความสำคัญต่อการดำเนินงานด้านการบริหารหลักสูตรเพื่อนำไปสู่การผลิตบัณฑิตหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัลอย่างมีคุณภาพตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่กำหนดไว้ ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) (2560) ระบุว่าการจัดการศึกษาที่สามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพต้องอาศัยการดำเนินงานร่วมกับการบริหารงานหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพด้วยเหตุนี้ บทเรียนด้านหลักสูตรจึงเน้นความสำคัญของบทเรียนทั้งด้านการออกแบบหลักสูตรและด้านการจัดการหลักสูตร

ส่วนบทเรียนด้านอาจารย์ผู้สอน จากผลการวิเคราะห์พบว่าเน้นทั้งบทเรียนด้านคุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอน ซึ่งครอบคลุมทั้งด้านการสำเร็จการศึกษาในระดับสูงสุดทั้งที่เกี่ยวข้อง/ไม่เกี่ยวข้องกันกับนิเทศศาสตร์ ตำแหน่งทางวิชาการ และชื่อเสียงด้านวิชาการ บทเรียนด้านความพร้อมของอาจารย์ผู้สอน เน้นทั้งความรู้ที่ทันความก้าวหน้าในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องและความรู้ความสามารถที่ทันสมัยตลอดจนการประยุกต์ใช้และการบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ากับหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและความรู้ระหว่างกลุ่ม/สาขาวิชา/ภาควิชาเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต บทเรียนด้านกลยุทธ์การสอน เน้นการกระตุ้นผู้เรียน การใช้แนวคิดการสอนและทฤษฎีการเรียนรู้ที่เหมาะสม การฝึกทักษะกระบวนการคิด ความสำคัญด้านการสอนและลักษณะกิจกรรมที่สำคัญ บทเรียนด้านการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ เน้นการสร้างบรรยากาศในรูปแบบที่หลากหลายเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ บทเรียนด้านการประเมินผลการเรียนรู้ เน้นความสามารถในการประเมินการปฏิบัติงานของผู้เรียนและสอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ และบทเรียนด้านการให้คำแนะนำและการสนับสนุนการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ซึ่งครอบคลุมทั้งบทเรียนด้านการให้คำปรึกษาด้านวิชาการ เน้นการจัดให้มีอาจารย์ที่ปรึกษาแก่ผู้เรียน การสร้างระบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนรุ่นพี่และรุ่นน้อง การพัฒนาระบบการให้คำปรึกษาด้านวิชาการ

และการจัดตั้งหน่วยงานแนะแนวที่สามารถเข้าถึงและช่วยเหลือผู้เรียน และบทเรียนด้านการสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน เน้นการจัดสรรทุนการศึกษาและความช่วยเหลือด้านการเงิน รวมทั้งการนำเสนอ/การประกาศข้อมูลของหน่วยบริการและระเบียบการให้บริการไว้ในเว็บไซต์ของสถาบัน แสดงให้เห็นว่าบทเรียนที่สร้างขึ้นครอบคลุมทั้งคุณสมบัติ ความรู้ความสามารถ และบทบาทหน้าที่ของอาจารย์ผู้สอน ซึ่งล้วนเป็นบทเรียนสำคัญในการบริหารหลักสูตรอันมีผลต่อการผลิตบัณฑิตหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล ดังที่วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554) ระบุถึงแนวคิดหลักที่สำคัญในการบริหารหลักสูตร คือ ผู้สอนมีคุณภาพ ได้แก่ มีความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ดีต่อหลักสูตร สามารถดำเนินการจัดการเรียนการสอนได้ตรงกับความสนใจ ความต้องการของผู้เรียน และบรรลุเป้าหมายของหลักสูตร

3) บทเรียนด้านการพัฒนาความรู้และทักษะให้แก่คณาจารย์ จากผลการวิเคราะห์พบว่าบทเรียนนี้ครอบคลุมทั้งบทเรียนด้านการพัฒนางานวิชาการ โดยเน้นการพัฒนาความรู้ทั้งวิชาการและวิชาชีพ การผลิตผลงานวิชาการ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน บทเรียนด้านการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผล เน้นการพัฒนาศักยภาพการสอนเชิงดิจิทัล การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมทางการศึกษาและเทคนิคทางวิชาชีพที่ทันสมัย วิธีการวัดและประเมินผลรายวิชาหลายรูปแบบ การกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน และการพัฒนาระบบการให้ข้อมูลย้อนกลับผลการประเมินคุณภาพการเรียนการสอน และบทเรียนด้านการพัฒนาการสร้างเครือข่ายวิชาการทั้งกับหน่วยงานภายนอกและระดับนานาชาติ แสดงให้เห็นว่าบทเรียนที่สร้างขึ้นล้วนให้ความสำคัญกับการพัฒนาความรู้และทักษะให้แก่คณาจารย์ผู้สอนให้มีความรู้ความสามารถเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสื่อและเทคโนโลยีในยุคดิจิทัลอันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลที่เกิดขึ้นและพัฒนาอย่างรวดเร็ว จึงย่อมมีผลกระทบต่อจัดการเรียนการสอนด้านนิเทศศาสตร์อย่างมาก เป็นผลให้สถาบันการศึกษาจะต้องให้ความสำคัญในการนำบทเรียนด้านการพัฒนาความรู้และทักษะให้แก่คณาจารย์ไปปฏิบัติจริง ดังที่ Ally (2019) กล่าวว่าในยุคดิจิทัล อาจารย์ผู้สอนควรสามารถใช้เทคโนโลยี

สนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถติดตามเรียนรู้ความรู้ใหม่ในยุคดิจิทัลได้ด้วยตนเอง และสถาบันการศึกษาควรต้องพัฒนาความรู้และทักษะให้แก่คณาจารย์ผู้สอนที่เน้นบทเรียนทั้งด้านการพัฒนางานวิชาการ ด้านการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผล และด้านการพัฒนาการสร้างเครือข่ายวิชาการ

4) บทเรียนด้านการบริหารทรัพยากรการเรียนการสอน จากผลการวิเคราะห์พบว่าบทเรียนนี้ครอบคลุมทั้งบทเรียนด้านการบริหารงานวิชาการ เน้นการให้รางวัลและการจัดสรรงบประมาณเพื่อการผลิตและการนำเสนอผลงาน บทเรียนด้านการบริหารงานกิจกรรมเกี่ยวกับหลักสูตรและกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ เน้นการจัดสรรงบประมาณการอบรมและพัฒนาอาจารย์ การจัดกิจกรรมตามหลักสูตรและเสริมหลักสูตร รวมทั้งกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ บทเรียนด้านการบริหารสื่อ วัสดุ และอุปกรณ์เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน เน้นการจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อทรัพยากรต่างๆ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และการส่งข้อมูลทรัพยากรการเรียนการสอนในห้องสมุดและระบบออนไลน์ให้ผู้เรียน บทเรียนด้านการบริหารสภาพแวดล้อมและแหล่งการเรียนรู้ เน้นการสร้างเสริมบรรยากาศทางวิชาการ การจัดแหล่งเรียนรู้ พื้นที่ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ต่างๆ การจัดตั้งศูนย์ผลิตสื่อแบบบูรณาการในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพสำหรับผู้เรียน หน่วยงานสนับสนุนการศึกษาและให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาทักษะต่างๆ และบทเรียนด้านการบริหารทรัพยากรการเรียนรู้นี้ เน้นการจัดสรรงบประมาณในการบริหารทรัพยากรการเรียนรู้นี้ ความพร้อมด้านทรัพยากร IT รวมทั้งการสร้างหรือขยายบริการต่างๆ ในการสืบค้นความรู้ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งทุกบทเรียนดังกล่าวเป็นที่ตระหนักในวงการศึกษาของไทย ดังที่กรมวิชาการ (2545) อารัง บัวศรี (2542) และรุจิร ภู่อสาร (2545) ระบุว่าการบริหารหลักสูตรที่ดีจะสะท้อนถึงผลลัพธ์ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ด้วยเหตุนี้จึงทำให้บทเรียนด้านการบริหารทรัพยากรการเรียนการสอนมุ่งเน้นการนำบทเรียนในทุกด้านไปปฏิบัติจริง

2. ผลการยกย่องหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล

2.1 สาระของหลักสูตรในยุคดิจิทัล

1) ความจำเป็นในการพัฒนาและความสำคัญของหลักสูตร จากผลการวิเคราะห์พบว่าสาระสำคัญของความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ ความก้าวหน้าของศาสตร์แบบสหวิทยาการ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัล ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีผลต่อการบริหารหลักสูตรให้เหมาะสมกับผู้เรียนในยุคดิจิทัลและความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสาร สาระดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัลที่พัฒนาขึ้นอยู่บนพื้นฐานของการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับนำมาใช้เป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับโลกยุคดิจิทัลในปัจจุบัน ดังที่ Irani (2018) กล่าวว่ามหาวิทยาลัยในอนาคตจะเปลี่ยนไปเป็นสหวิทยาการมากยิ่งขึ้น เนื่องจากโครงสร้างของมหาวิทยาลัยที่แบ่งเป็นหลักสูตรและสาขาวิชาแบบเดิมนำไปสู่ข้อขัดแย้งทางการบริหารจัดการทรัพยากรและการจัดสรรงบประมาณซึ่งไม่สมดุลกันในแต่ละคณะและภาควิชา เช่นเดียวกับที่ Foote (2017) กล่าวว่า การปรับตัวของหลักสูตรนิเทศศาสตร์ล้วนแต่มีทิศทางที่มุ่งไปยังการสร้างความร่วมมือระหว่างนิเทศศาสตร์กับศาสตร์ด้านอื่น และสอดคล้องกับผลการศึกษาของสุธาสนี นิรัตน์นิพนธ์ (2560) ที่ระบุว่า การออกแบบหลักสูตรที่เหมาะสมในการพัฒนาสมรรถนะของบัณฑิตนิเทศศาสตร์ในศตวรรษที่ 21 ควรมีลักษณะที่ผสมผสานศาสตร์ของสาขาวิชาต่างๆ และมีความรู้เรื่องเทคโนโลยีการสื่อสารที่ปรับเปลี่ยนไป ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ความจำเป็นในการพัฒนาและความสำคัญของหลักสูตรจึงครอบคลุมเหตุผลทั้ง 4 ประการข้างต้น

2) ประสิทธิภาพของหลักสูตร จากผลการวิเคราะห์พบว่าประสิทธิภาพด้านคุณลักษณะของบัณฑิต มุ่งให้ความสำคัญในเป้าหมายการผลิตบัณฑิต และประสิทธิภาพด้านวิธีการพัฒนาบัณฑิต มุ่งให้ความสำคัญในการพัฒนาบัณฑิตตามปรัชญาของหลักสูตรที่กำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่าปรัชญาของหลักสูตรมุ่งให้ความสำคัญทั้งเป้าหมายการผลิตบัณฑิตและวิธีการพัฒนาบัณฑิตที่เหมาะสมสอดคล้องกับโลกยุคดิจิทัล เพราะหากหลักสูตรนิเทศศาสตร์ขาดการปรับตัวให้เท่าทันความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพของบัณฑิตหลักสูตรนิเทศศาสตร์ที่ไม่อาจตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานในยุคดิจิทัลได้

ดังที่ Sarachan (2011) กล่าวว่าหลักสูตรด้านสื่อสารมวลชนเป็นการสอนที่ต้องเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ตลอดเวลา แต่ความเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรมสื่อในยุคดิจิทัล ทำให้หลักสูตรต้องเพิ่มการฝึกทักษะการใช้สื่อใหม่มากขึ้นและทำให้หลักสูตรต่างๆ ต้องรับแนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบของเทคโนโลยีและตัดสินใจอย่างระมัดระวังเพื่อสร้างบัณฑิตที่มีความสามารถทั้งในด้านการคิดและทักษะด้านเทคโนโลยี

3) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร จากผลการวิเคราะห์พบว่าวัตถุประสงค์ของหลักสูตรครอบคลุมทั้งด้านความรู้และความเข้าใจในวิชาชีพ ด้านความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพ และด้านทักษะ/ความสามารถทางวิชาชีพ แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรที่คณะผู้วิจัยยกร่างขึ้นโดยให้ความสำคัญกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านพุทธิพิสัย (cognitive domain) ด้านจิตพิสัย (affective domain) และด้านทักษะพิสัย (psychomotor domain) โดยกระบวนการให้การศึกษา ดังที่ Bloom จำแนกจุดมุ่งหมายทางการศึกษาออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย (Isaacs, 1996; Sisson & Mazzuchi, 2019) เช่นเดียวกับที่ณัฐพงศ์ชัย ไพรพงษ์พันธุ์ (2557) และบุญเลี้ยง ทุมทอง (2554) ระบุว่าวัตถุประสงค์ของหลักสูตรเป็นตัวกำหนดทิศทางและขอบเขตในการให้การศึกษาแก่ผู้เรียน

2.2 สารของการบริหารหลักสูตรในยุคดิจิทัล

1) การบริหารที่เกี่ยวข้องกับผู้เข้าศึกษา/ผู้เรียน จากผลการวิเคราะห์พบว่าการบริหารนี้ครอบคลุมทั้งคุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา โดยเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า มีคุณสมบัติตามประกาศ หรือระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) และ/หรือระเบียบ หรือข้อบังคับของมหาวิทยาลัย และมีคุณสมบัติและคะแนนผลการสอบตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย ส่วนคุณลักษณะของผู้เรียนที่พึงประสงค์ เน้นส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความตระหนักในคุณค่าและความเข้าใจความต้องการที่แท้จริงของตนเอง ความรู้ความเชี่ยวชาญด้านแพลตฟอร์มในยุคดิจิทัลและพร้อมตื่นตัวในการใช้เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ สำหรับการกำหนดจำนวนรับผู้เข้าศึกษา โดยกำหนดให้สอดคล้องกับสภาพ

ความพร้อมของหลักสูตร และเกณฑ์การสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร โดยมีคุณสมบัติครบถ้วนตามข้อบังคับมหาวิทยาลัย เรียนครบตามจำนวนหน่วยกิตและรายวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ได้แต่มีระดับคะแนนเฉลี่ยตามข้อบังคับของหลักสูตร และมีระดับผลการเรียนในแต่ละปีสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรที่คณะผู้วิจัยพัฒนาขึ้นให้ความสำคัญในการจัดเตรียมและผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพเพื่อก้าวไปสู่เป้าหมายของการจัดการศึกษาตามที่หลักสูตรคาดหวังไว้ที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตในยุคดิจิทัลได้ ดังที่ฉันทนา ปาปัดดา (2561) กล่าวว่า การเป็นนักสื่อสารมวลชนยุคดิจิทัล ประกอบด้วย ด้านความรู้ ด้านคุณลักษณะ และด้านทักษะย่อมนำมาสู่เส้นทางการพัฒนาจนเป็นบัณฑิตหลักสูตรนิเทศศาสตร์ที่มีคุณภาพ

2) การบริหารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร จากผลการวิเคราะห์พบว่าการบริหารนี้ครอบคลุมทั้งการออกแบบหลักสูตรที่เน้นความสำคัญของรายวิชาและกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทันสมัยสอดคล้องกับยุคดิจิทัล รายวิชาที่เน้นสื่อดิจิทัล การฝึกทักษะและการประยุกต์ใช้สื่อหรือเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัย เป็นประโยชน์ในงานวิชาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต รายวิชาเลือกที่หลากหลาย และการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้อย่างกว้างขวาง และการจัดการหลักสูตร เน้นการมีส่วนร่วมในการออกแบบรายวิชาและกิจกรรมการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร การออกแบบหลักสูตร และการวิพากษ์หลักสูตร การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับหลักสูตรร่วมกัน การประชาสัมพันธ์หลักสูตร และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาชีพ แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรที่คณะผู้วิจัยยกร่างขึ้นให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคดิจิทัล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากว่าหลักสูตรมีลักษณะที่เป็นพลวัต โดยจะมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของสังคมและความต้องการของตลาดแรงงานเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรออกไปแล้วสามารถที่จะนำความรู้และทักษะต่างๆ ไปใช้ในการประกอบวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องมีความ

เชื่อมโยงและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมทั้งทางตรงและทางอ้อมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักสูตร ซึ่งถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารหลักสูตร ดังที่วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554) กล่าวว่าการบริหารหลักสูตรมีความสำคัญต่อการวางแผนงานวิชาการ การจัดระบบข้อมูลเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และการควบคุมกำกับดูแลเพื่อส่งเสริมการใช้หลักสูตรและการเรียนการสอน

3) การบริหารที่เกี่ยวข้องกับอาจารย์ผู้สอน

จากผลการวิเคราะห์พบว่าการบริหารนี้ครอบคลุมทั้งด้านคุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอน ความพร้อมของอาจารย์ผู้สอน กลยุทธ์การสอน การเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้ การพัฒนาความรู้และทักษะให้แก่คนอาจารย์ รวมทั้งการให้คำแนะนำและการสนับสนุนการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นให้ความสำคัญกับอาจารย์ผู้สอนในทุกด้าน เนื่องจากอาจารย์ผู้สอนเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลโดยตรงต่อคุณภาพของบัณฑิตและภาพรวมของหลักสูตร ดังที่กรมวิชาการ (2545) และรุจิร ภู่อาระ (2545) ระบุว่าการบริหารหลักสูตรที่ดีจะต้องมีการเตรียมบุคลากรในการใช้หลักสูตร เช่นเดียวกับ Bok (2017) ที่ระบุว่าปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อคุณภาพการศึกษา คือ การบริหารการพัฒนาอาจารย์ผู้สอนให้เป็นผู้ที่มีความพร้อมในการได้รับโอกาสเพื่อการพัฒนาวิชาชีพให้เป็นผู้ที่มีความรู้และมีความเชี่ยวชาญในศาสตร์ของตนเองอันจะส่งผลต่อคุณภาพของบัณฑิต และที่วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554) กล่าวว่าแนวคิดหลักที่สำคัญประการหนึ่งของการบริหารหลักสูตร คือ ระบบอาจารย์ที่ปรึกษาควรต้องมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งจะให้ข้อมูลและช่วยเหลือแนะนำเกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนการสอนกับนักเรียน

4) การบริหารที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรการเรียนการสอน จากผลการวิเคราะห์พบว่าการบริหารนี้ครอบคลุมทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานกิจกรรมเกี่ยวกับหลักสูตรและกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ การบริหารสื่อ วัสดุ และอุปกรณ์เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน การบริหารสภาพแวดล้อมและแหล่งการเรียนรู้ และการบริหารทรัพยากรการเรียนรู้ แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรที่คณะผู้วิจัยพัฒนาขึ้นให้ความสำคัญกับการบริหารทรัพยากร

การเรียนการสอน อาจเนื่องมาจากการบริหารทรัพยากรการเรียนการสอนเป็นการบริหารหลักสูตรที่เกี่ยวข้องทั้งการพัฒนาอาจารย์ การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน และการจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนการเสริมสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ล้วนเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่กำหนดไว้ ดังที่ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) กล่าวว่า การเตรียมความพร้อมทั้งด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้องและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ถือเป็นงานสำคัญอย่างยิ่งของกระบวนการบริหารงานการใช้หลักสูตร

3. ผลการศึกษาคุณภาพและประสิทธิผลของหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล

3.1 ผลการศึกษาคุณภาพของหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล

จากผลการวิเคราะห์พบว่าทุกองค์ประกอบของหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.35 - 4.50 และทุกองค์ประกอบของหลักสูตรมีความสอดคล้องกัน โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.65 - 1.00 แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรที่คณะผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีคุณภาพ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเป็นหลักสูตรที่มีรูปแบบและสาระตามหลักวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร (curriculum research and development) ที่อยู่บนพื้นฐานของการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับนำมาใช้เป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตร ทำให้ได้หลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในยุคดิจิทัล ดังที่ Boldrino และ Zach (2012) กล่าวว่าคุณภาพของหลักสูตรสามารถพิจารณาได้จากตัวบทหลักสูตรควรประกอบด้วยเนื้อหาสาระที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคปัจจุบัน เช่นเดียวกับที่มหาวิทยาลัย Fraser Valley (2016) ระบุหลักสำคัญของหลักสูตรที่มีคุณภาพ คือ หลักสูตรมีความเป็นปัจจุบัน ตรงประเด็น และการมุ่งตรงไปข้างหน้า และสอดคล้องกับ UNESCO (2017) ที่ระบุถึงเกณฑ์ประการหนึ่งที่บ่งบอกถึงคุณภาพของหลักสูตร คือ หลักสูตรทันสมัยด้วยเหตุนี้จึงทำให้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพทั้งด้านความเหมาะสมและความสอดคล้องของหลักสูตร

3.2 ผลการศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตร นิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล

จากผลการวิเคราะห์ด้านเนื้อหาสาระของหลักสูตร ในภาพรวมของโมดูลหลักสูตรพบว่ามีความครอบคลุม ชัดเจน และสอดคล้องในทุกระดับโมดูล เมื่อพิจารณาในแต่ละโมดูลพบว่าทุกรายวิชาในแต่ละโมดูลมีความเหมาะสมกับผู้เรียน มีการกำหนดจุดมุ่งหมายหลักหรือผลลัพธ์การเรียนรู้ของแต่ละวิชาที่ชัดเจนและตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานในยุคปัจจุบัน แสดงให้เห็นว่าเนื้อหาสาระของหลักสูตรทุกโมดูลที่คณะผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความชัดเจน ทันสมัย และสามารถตอบสนองความต้องการทั้งในฐานะของผู้เรียนและผู้ใช้บัณฑิตในยุคดิจิทัล ดังที่ UNESCO (1993) ระบุว่าหลักสูตรที่มีประสิทธิผลจำเป็นต้องคำนึงถึงเนื้อหาโดยมุ่งสร้างผู้เรียนให้เหมาะสมกับอาชีพในอนาคต รวมทั้งมีทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ว่าจ้าง และเตรียมพร้อมผู้เรียนให้มีชุดทักษะทั้งในการทำงานและสาขาอาชีพที่เกี่ยวข้อง และด้านกิจกรรมการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผล พบว่ากิจกรรมการเรียนการสอนช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ทำให้ผู้เรียนมีเป้าหมายที่ชัดเจนของการทำงานมากขึ้น ตลอดจนการวัดและประเมินผลช่วยส่งเสริมผู้เรียนให้มีผลลัพธ์การเรียนรู้ได้ตรงจุดมุ่งหมาย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากว่าหลักสูตรที่พัฒนามีกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลที่เป็นระบบ และมีความหลากหลายที่สามารถส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น ดังที่ Bell, Cordingley และ Goodchild (2007) กล่าวว่าประสิทธิผลของหลักสูตรสามารถพิจารณาได้จากการวางแผนกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างสร้างสรรค์ และให้ความสำคัญกับความรู้ในเนื้อหาและวิธีสอน ซึ่งสามารถช่วยให้ผู้สอนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับ Afsahi (2016) Hussain, Dogar, Azeem และ Shakoor (2011) และ Stabback (2016) ที่กล่าวว่า การประเมินหลักสูตรที่มีประสิทธิผลมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ การวัดและประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรต้องทำอย่างเป็นระบบ จึงเป็นผลให้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิผลทั้งด้านเนื้อหาสาระของหลักสูตรและด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

หน่วยงาน/สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา/ผู้ที่สนใจทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา และ/หรือหลักสูตรนิเทศศาสตร์สามารถนำสารสนเทศที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนและดำเนินการปรับปรุง และ/หรือพัฒนาหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัลโดยอยู่บนพื้นฐานของหลักวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรต่อไป

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะการสร้างบทเรียนการผลิตบัณฑิต หลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัลตามแนวหลักสูตรของ มหาวิทยาลัยต่างประเทศและมหาวิทยาลัยไทยที่มีคุณภาพ

1. จากข้อค้นพบในการวิจัยนี้ สรุปได้ว่าบทเรียนด้านปรัชญาของหลักสูตร โดยครอบคลุมทั้งบทเรียนด้านปรัชญาเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิต ซึ่งเน้นความสำคัญของเป้าหมายการผลิตบัณฑิตที่เกิดแก่ตัวบัณฑิตทั้งในขณะเรียนและในอนาคต และบทเรียนด้านปรัชญาเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาบัณฑิต ซึ่งเน้นความสำคัญในการพัฒนาบัณฑิตในขณะที่เรียนให้ได้ตามที่บทเรียนด้านปรัชญาของหลักสูตรกำหนดไว้ รวมทั้งบทเรียนด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่เน้นการผลิตบัณฑิตที่รู้และเข้าใจ และรู้ระดับเชี่ยวชาญในสาระสำคัญของศาสตร์ที่เป็นวิชาชีพและที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ มีความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพ และมีทักษะ/ความสามารถทางวิชาชีพอย่างรอบด้านในยุคดิจิทัล ดังนั้นสถาบันการศึกษา/คณะวิชาควรมีการกำหนดบทเรียนด้านปรัชญาของหลักสูตรที่ครอบคลุมทั้งบทเรียนด้านปรัชญาเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิต และบทเรียนด้านปรัชญาเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาบัณฑิตเพื่อให้สามารถกำหนดเป้าหมายการผลิตบัณฑิตและวิธีการพัฒนาบัณฑิตได้อย่างชัดเจน ตลอดจนควรมีการกำหนดบทเรียนด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่ครอบคลุมทุกบทเรียนทั้งด้านความรู้และความเข้าใจในวิชาชีพ ด้านความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพ และด้านทักษะ/ความสามารถทางวิชาชีพเพื่อนำมาสู่แนวทางการกำหนดบทเรียนเพื่อการผลิตบัณฑิตที่มีคุณสมบัติคุณลักษณะ และทักษะ/ความสามารถที่ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานในยุคดิจิทัลได้

2. จากข้อค้นพบในการวิจัยนี้ สรุปได้ว่าบทเรียนที่เกี่ยวข้องกับผู้เข้าศึกษา/ผู้เรียน ซึ่งครอบคลุมทั้งบทเรียนด้านคุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา บทเรียนด้านคุณลักษณะของผู้เรียนที่พึงประสงค์ บทเรียนด้านการกำหนดจำนวนรับผู้เข้าศึกษา และบทเรียนด้านเกณฑ์การสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ดังนั้นสถาบันการศึกษา/คณะวิชาควรกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในการสนับสนุนและส่งเสริมในทุกบทเรียนที่เกี่ยวข้องกับผู้เข้าศึกษา/ผู้เรียนเพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้เข้าศึกษาที่สนใจในการเข้าศึกษาต่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นแนวทางในการรับผู้เข้าศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพความพร้อมของหลักสูตรเพื่อนำมาสู่การผลิตบัณฑิตหลักสูตรนิติศาสตร์ในยุคดิจิทัลที่มีคุณภาพ และเป็นแนวทางในการวางแผนการศึกษาให้สำเร็จตามที่กำหนดไว้ในบทเรียนการผลิตบัณฑิตหลักสูตรนิติศาสตร์ในยุคดิจิทัลตามแนวหลักสูตรของมหาวิทยาลัยต่างประเทศและมหาวิทยาลัยไทยที่มีคุณภาพ

3. จากข้อค้นพบในการวิจัยนี้ สรุปได้ว่าบทเรียนด้านหลักสูตร ที่ครอบคลุมทั้งบทเรียนด้านการออกแบบหลักสูตร ซึ่งเน้นรายวิชาและกิจกรรมการเรียนรู้ การฝึกทักษะความสามารถประยุกต์ใช้สื่อหรือเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต และบทเรียนด้านการจัดการหลักสูตร เน้นการมีส่วนร่วมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์หลักสูตร การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาชีพ และการให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้อย่างกว้างขวาง ส่วนบทเรียนด้านอาจารย์ผู้สอน ซึ่งครอบคลุมทั้งบทเรียนด้านคุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอน บทเรียนด้านความพร้อมของอาจารย์ผู้สอน บทเรียนด้านกลยุทธ์การสอน บทเรียนด้านการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ บทเรียนด้านการประเมินผลการเรียนรู้ และบทเรียนด้านการให้คำแนะนำและการสนับสนุนการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ดังนั้นสถาบันการศึกษา/คณะวิชาควรมีการกำหนดแนวทางในการบริหารหลักสูตรที่เป็นระบบและชัดเจนในการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการนำบทเรียนด้านหลักสูตรไปใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติจริงในผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพในยุคดิจิทัล

รวมทั้งควรมีการกำหนดกลยุทธ์/นโยบายที่ชัดเจนทั้งระยะสั้นและระยะยาวในการส่งเสริมและพัฒนาในทุกบทเรียนด้านอาจารย์ผู้สอนซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่ออาจารย์ผู้สอนผู้เรียน และภาพรวมของหลักสูตรนิติศาสตร์ในยุคดิจิทัล

4. จากข้อค้นพบในการวิจัยนี้ สรุปได้ว่าบทเรียนด้านการพัฒนาความรู้และทักษะให้แก่คณาจารย์ ซึ่งครอบคลุมทั้งบทเรียนด้านการพัฒนางานวิชาการ บทเรียนด้านการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผล และบทเรียนด้านการพัฒนาการสร้างเครือข่ายวิชาการดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ดังนั้นสถาบันการศึกษา/คณะวิชาควรมีการกำหนดนโยบายหรือแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาความรู้และทักษะทั้งเชิงวิชาการและวิชาชีพให้แก่คณาจารย์อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอเพื่อให้คณาจารย์หลักสูตรนิติศาสตร์สามารถเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคดิจิทัลได้

5. จากข้อค้นพบในการวิจัยนี้ สรุปได้ว่าบทเรียนด้านการบริหารทรัพยากรการเรียนการสอน ที่เน้นทั้งบทเรียนด้านการบริหารงานวิชาการ บทเรียนด้านการบริหารงานกิจกรรมเกี่ยวกับหลักสูตรและกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ บทเรียนด้านการบริหารสื่อ วัสดุ และอุปกรณ์เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน บทเรียนด้านการบริหารสภาพแวดล้อมและแหล่งการเรียนรู้ และบทเรียนด้านการบริหารทรัพยากรการเรียนรู้ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ดังนั้นสถาบันการศึกษา/คณะวิชาควรมีการกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนในด้านการจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอต่อการดำเนินงานบริหารหลักสูตรในทุกบทเรียนด้านการบริหารทรัพยากรการเรียนการสอน เนื่องจากทุกบทเรียนล้วนเป็นประโยชน์โดยตรงทั้งต่ออาจารย์และผู้เรียนในหลักสูตรนิติศาสตร์ในยุคดิจิทัล

ข้อเสนอแนะการร่างหลักสูตรนิติศาสตร์ในยุคดิจิทัล

1. จากข้อค้นพบในการวิจัยนี้ สรุปได้ว่าความจำเป็นในการพัฒนาและความสำคัญของหลักสูตร ประกอบด้วย เหตุผลความจำเป็นที่สำคัญ คือ (ก) ความก้าวหน้าของศาสตร์แบบสหวิทยาการ (ข) ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัล (ค) ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีผลต่อการบริหารหลักสูตรให้เหมาะสมกับผู้เรียนในยุคดิจิทัล และ (ง) ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสาร ดังนั้นสถาบันการ

ศึกษา/คณะวิชาควรส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรโดยให้ความสำคัญกับการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญและจำเป็นต่อการนำมาใช้เป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงทางสังคม

2. จากข้อค้นพบในการวิจัยนี้ สรุปได้ว่าปรัชญาของหลักสูตรทั้งปรัชญาด้านคุณลักษณะของบัณฑิตที่มุ่งให้ความสำคัญในเป้าหมายการผลิตบัณฑิต และปรัชญาด้านวิธีการพัฒนาบัณฑิตที่มุ่งให้ความสำคัญในการพัฒนาบัณฑิตตามปรัชญาของหลักสูตรที่กำหนดไว้ และวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่ครอบคลุมทั้งด้านความรู้และความเข้าใจในวิชาชีพ ด้านความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพ และด้านทักษะ/ความสามารถทางวิชาชีพ ดังนั้นสถาบันการศึกษา/คณะวิชาควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาหลักสูตรที่อยู่บนพื้นฐานของปรัชญาด้านคุณลักษณะของบัณฑิตและปรัชญาด้านวิธีการพัฒนาบัณฑิตซึ่งนำมาสู่เป้าหมายและวิธีการพัฒนาบัณฑิตที่สอดคล้องกับโลกยุคดิจิทัล รวมทั้งควรมีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในด้านสาระของหลักสูตรที่ครอบคลุมในทุกด้านของวัตถุประสงค์ของหลักสูตรให้ปรากฏในทุกรายวิชาและทุกกิจกรรมการเรียนการสอนของหลักสูตรในศตวรรษที่ 21

3. จากข้อค้นพบในการวิจัยนี้ สรุปได้ว่าการบริหารที่เกี่ยวข้องกับผู้เข้าศึกษา/ผู้เรียน ที่ครอบคลุมทั้งคุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา คุณลักษณะของผู้เรียนที่พึงประสงค์ การกำหนดจำนวนรับผู้เข้าศึกษา และเกณฑ์การสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร ดังนั้นสถาบันการศึกษา/คณะวิชาควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในทุกด้านของการบริหารที่เกี่ยวข้องกับผู้เข้าศึกษา/ผู้เรียนเพื่อนำมาสู่การเสริมสร้างคุณภาพของบัณฑิตหลักสูตรในศตวรรษที่ 21

4. จากข้อค้นพบในการวิจัยนี้ สรุปได้ว่าการบริหารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร โดยครอบคลุมทั้งการออกแบบหลักสูตรที่เน้นความสำคัญของรายวิชาในแต่ละโมดูล และการจัดการหลักสูตรที่เน้นการมีส่วนร่วมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการออกแบบ การพัฒนา และการวิพากษ์หลักสูตร ตลอดจนการประชาสัมพันธ์หลักสูตร และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาชีพ ส่วนการบริหารที่เกี่ยวข้องกับอาจารย์ผู้สอนที่ครอบคลุมทั้งด้านคุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอน ความพร้อมของอาจารย์ผู้สอน กลยุทธ์การ

สอน การเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้ การพัฒนาความรู้และทักษะให้แก่คณาจารย์ รวมทั้งการให้คำแนะนำและการสนับสนุนการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ดังนั้นสถาบันการศึกษา/คณะวิชาควรมีการบริหารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรทั้งการออกแบบหลักสูตรที่เน้นความสำคัญทั้งรายวิชาและกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับยุคดิจิทัล และการจัดการหลักสูตรที่สามารถตอบสนองความต้องการทั้งของผู้เรียนและผู้ใช้บัณฑิตในยุคดิจิทัลได้อย่างแท้จริง รวมทั้งควรมีการสนับสนุนและส่งเสริมการบริหารที่เกี่ยวข้องกับอาจารย์ผู้สอน โดยมีการดำเนินงานพัฒนาอาจารย์ผู้สอนทั้งระยะสั้นและระยะยาวอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอเพื่อให้ได้อาจารย์เป็นผู้ที่สามารถเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคดิจิทัลได้อันจะนำมาสู่การบรรลุเป้าหมายของหลักสูตรในการผลิตบัณฑิตหลักสูตรในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. จากข้อค้นพบในการวิจัยนี้ สรุปได้ว่าการบริหารที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรการเรียนการสอน ซึ่งครอบคลุมทั้งการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานกิจกรรมเกี่ยวกับหลักสูตรและกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ การบริหารสื่อ วัสดุ และอุปกรณ์เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน การบริหารสภาพแวดล้อมและแหล่งการเรียนรู้ และการบริหารทรัพยากรการเรียนรู้ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ดังนั้นสถาบันการศึกษา/คณะวิชาควรมีการกำหนดกลยุทธ์ทั้งระยะเร่งด่วนและระยะยาวในการสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาในทุกด้านของการบริหารที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรการเรียนการสอนเพื่อให้การผลิตบัณฑิตหลักสูตรในศตวรรษที่ 21 สามารถบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

ข้อเสนอแนะการศึกษาคุณภาพและประสิทธิผลของหลักสูตรในศตวรรษที่ 21

จากข้อค้นพบในการวิจัยนี้ สรุปได้ว่าหลักสูตรในศตวรรษที่ 21 ที่คณะผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีคุณภาพทั้งด้านความเหมาะสมและความสอดคล้องของหลักสูตร และมีประสิทธิภาพที่ครอบคลุมด้านเนื้อหาสาระของหลักสูตรทั้งในภาพรวมของโมดูลหลักสูตรและรายวิชาในแต่ละโมดูล คือ โมดูลภาคบังคับ โมดูลหลัก และโมดูลทางเลือก และด้าน

กิจกรรมการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผลในทุกโมดูลหลักสูตร ดังนั้นสถาบันการศึกษา/คณะวิชาควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาหลักสูตรด้วยกระบวนการพัฒนาหลักสูตรตามหลักวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้หลักสูตรที่พัฒนามีทั้งคุณภาพและประสิทธิผลของหลักสูตรอย่างแท้จริงอันจะนำมาสู่การเสริมสร้างคุณภาพและประสิทธิผลของหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาคุณภาพและประสิทธิผลของหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัลก่อนนำหลักสูตรไปใช้ ดังนั้นควรมีการดำเนินการใช้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น พร้อมกับมีการศึกษาคุณภาพและประสิทธิผลของหลักสูตรในระหว่างการดำเนินการใช้หลักสูตรและหลังจากที่นำหลักสูตรไปใช้ เพื่อตรวจสอบว่าหลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้ดีในสถานการณ์จริงเพียงใด มีข้อบกพร่องใดในการใช้หลักสูตรเพื่อจะได้นำหลักสูตรมาแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

2. จากข้อค้นพบในการวิจัยพบว่า อาจารย์ผู้สอนในยุคดิจิทัลเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างมากในกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อคุณภาพและประสิทธิผลของหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล ดังนั้นควรมีการศึกษาวิจัยต่อเนื่องในการพัฒนาและประเมินอาจารย์ผู้สอนถึงความตระหนักในสำคัญและการพัฒนาตนเองให้มีความรู้

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ฉันทนา ปาปัดถา. (2561). การสังเคราะห์คุณลักษณะของนักสื่อสารมวลชนดิจิทัลตามกรอบสมรรถนะบุคคล. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 26(52), 143-165.
- ณัฐพงศ์ชัย ไทพงษ์พันธ์. (2557). *การพัฒนาหลักสูตร*. ราชบุรี: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- ไทยรัฐทีวี-คณะนิเทศศาสตร์ ม.กรุงเทพ เซ็น MOU พัฒนาศูนย์กลางการสื่อสารมวลชน. (2560, 1 มีนาคม). *ไทยรัฐออนไลน์*. สืบค้น 15 ธันวาคม 2560, จาก <https://www.thairath.co.th/news/871200>
- ไทยรัฐทีวี จับมือ ‘ม.เชียงใหม่’ สร้างนักสื่อสารมวลชนคุณภาพคับแก้ว. (2560, 21 เมษายน). *ไทยรัฐออนไลน์*. สืบค้น 15 ธันวาคม 2560, จาก <https://www.thairath.co.th/news/919467>
- รัชชัย สุขสีดา. (2561). *นิเทศศาสตร์แนวดิจิทัล ยุค THAILAND 4.0 เน้นเทคโนโลยี ไอที ดิจิทัล และความคิดสร้างสรรค์เป็นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. สืบค้น 26 มีนาคม 2562, จาก <https://blog.dpu.ac.th/ajtonrak/>

ความสามารถทั้งด้านคุณสมบัติ ความพร้อม กลยุทธ์การสอน การเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้ และการให้คำแนะนำและการสนับสนุนการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน

3. หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นในครั้งนี้ เน้นการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นสมรรถนะ โดยเน้นการจัดการศึกษาที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความเชี่ยวชาญในศาสตร์ของตนเอง และสามารถสะท้อนสมรรถนะตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ดังนั้นเมื่อมีการดำเนินการใช้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น จึงควรมีการศึกษาลงลึกว่าผู้เรียนมีสมรรถนะทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่องโดยร่วมมือกับผู้ใช้บัณฑิตหรือองค์กรวิชาชีพในการติดตามประเมินผลอันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนในหลักสูตรนิเทศศาสตร์ของสถาบันการศึกษาและต่อการปฏิบัติงานในยุคดิจิทัล

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณสำนักงานการวิจัยแห่งชาติที่อนุมัติงบประมาณทุนอุดหนุนการวิจัยเพื่อใช้ในการดำเนินแผนงานวิจัยนี้ และขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. นงลักษณ์ วิรัชชัย ที่ทุ่มเทเวลาในการให้คำปรึกษาแนะนำต่างๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานวิจัยในครั้งนี้ จนกระทั่งทำให้แผนงานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

index.php/2018/04/18/thailand4/

- อึ้ง บั้วศรี. (2542). *ทฤษฎีหลักสูตร: การออกแบบและการพัฒนา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ธนัชการพิมพ์.
- บุญเลี้ยง ทุมทอง. (2554). *การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุบผา เมฆศรีทองคำ และอรอุมา เจริญสุข. (2563). *บทเรียนด้านการผลิตบัณฑิตหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล*. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: บริษัท พิมพ์ดี จำกัด.
- รุจิร ภูสาระ. (2545). *การพัฒนาหลักสูตร: ตามแนวปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2554). *การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บริษัท อาร์ แอนด์ ปริ้นท์ จำกัด.
- สังัด อุทรานันท์. (2532). *พื้นฐานและหลักการพัฒนหลักสูตร* (พิมพ์ครั้งที่ 3 แก้ไขปรับปรุง). กรุงเทพฯ: ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย. (2562). *ภูมิทัศน์สื่อเปลี่ยน สถาบันอุดมศึกษา-คณาจารย์ไม่ปรับก็อาจถูกทิ้งไว้ข้างหลัง*. ใน # นิเทศศาสตร์ Never Die. กรุงเทพฯ: สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย.
- สุธาสิณี นิรัตติมานนท์. (2560). การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์ในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต*, 13 (2), 204-226. สืบค้น 2 มีนาคม 2561, จาก http://webportal.pkru.ac.th/data_journals/f757b399e9ebe3f8d217f58516120f57/9108b882771ca823e8f7a1a9d7237f90.pdf
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2560). *คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2557* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์. สืบค้น 2 มีนาคม 2561, จาก <https://www.western.ac.th/media/attachments/2018/08/10/2.1.pdf>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด. สืบค้น 23 พฤษภาคม 2561, จาก <http://www.lampang.go.th/public60/EducationalPlan2.pdf>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *แผนการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ. สืบค้น 9 มกราคม 2562, จาก https://www.nesdc.go.th/download/document/SAC/RF_Plan08.pdf
- อรอุมา เจริญสุข, บุบผา เมฆศรีทองคำ, กิ่งแก้ว ทรัพย์พระวงศ์ และมยุรี เสือคำราม. (2563). *โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของผลลัพธ์การเรียนรู้และความสามารถในการทำงานของนักศึกษาหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล*. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ.
- Young Webmaster Camp ช่วยคนรุ่นใหม่ เตรียมพร้อมสู่ 'ไทยแลนด์ 4.0'. (2560, 1 กุมภาพันธ์). *ไทยรัฐออนไลน์*. สืบค้น 15 ธันวาคม 2560, จาก <https://www.thairath.co.th/content/848702>
- Afsahi, S. E. (2016). *The role of evaluation in curriculum design*. Retrieved March 15, 2017, from http://www.researchgate.net/publication/332102356_Teachers'_Roles_in_Curriculum_Design
- Ally, M. (2019). Competency profile of the digital and online teacher in future education. *International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 20(2), 302-318. Retrieved February 9, 2020, from <https://media.proquest.com/media/hms.PFT/1/xluoA?s=07n8dpXFvQDzMy7%2B3%2Ft6bo2PY7s%3D>
- Bates, A. W. (2015). *Teaching in a digital age*. Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0. Retrieved March 25, 2017, from <http://tecfa.unige.ch/guides/e-books/Bates-Teaching-in-a-Digital-Age-compressed.pdf>

- Bell, M., Cordingley, P., & Goodchild, L. (2007). *Map of research reviews QCA building the evidence base project: September 2007-March 2011*. Retrieved August 15, 2017, from http://www.Curee.co.uk/files/publication/1246463289/Practitioner_Summary_of_Map.pdf
- Bok, D. (2017). *Improving the quality of education*. Retrieved April 22, 2018, from <https://www.insidehighered.com/views/2017/09/21/how-improve-quality-higher-education-essay>
- Boldrino, S., & Zach, R. (2012). *What constitutes a good curriculum?* Retrieved August 11, 2017, from http://www.dieangewandte.at/jart/prj3/angewandte-2016/data/uploads/UQE/Q_Curricula_E.pdf
- Bushway, D. (2017). *Competence-based education: A policy primer*. U.S. Department of Education. Retrieved May 11, 2018, from <https://www.whiteboardadvisors.com/sites/default/files/Competency-Based%20Education.pdf>
- Foot, K. (2017). 20 Journalism education's first century: Markers of progress. In Robyn S. G. & Elanie S. (Eds). *Global Journalism Education in the 21st Century: Challenges and Innovations* (pp. 429-455). Berkeley, CA: Regent Press.
- Hussain, A., Dogar, A. H., Azeem, M., & Shakoor, A. (2011). Evaluation of curriculum development process. *International Journal of Humanities and Social Science*, 1(14), 263-271. Retrieved May 23, 2017, from http://www.ijhssnet.com/journals/Vol_1_No_14_October_2011/34.pdf
- Irani, Z. (2018). *The university of the future will be interdisciplinary*. Retrieved February 16, 2019, from <https://www.theguardian.com/higher-education-network/2018/Jan/24/the-university-of-the-future-will-be-interdisciplinary>
- Isaacs, G. (1996). *Bloom's taxonomy of educational objectives*. Teaching and Educational Development Institute. The University of Queensland. Retrieved May 3, 2017, from <https://kaneb.nd.edu/assets/137952/bloom.pdf>
- Lassnigg, L. (2015). *Competence-based education and educational effectiveness. A critical review of the research literature on outcome-oriented policy making in education*. Sociological Series Working Paper No. 111. Retrieved May 11, 2018, from <https://www.ihs.ac.at/fileadmin/public/soziologie/rs111.pdf>
- Ogwora, E., Kuria, G., Nyamwaka, E., & Nyakan, B. (2013). Philosophy as a key instrument in establishing curriculum, educational policy, objectives, goals of education, vision and mission of education. *Journal of Education and Practice*, 4(11), 96-102. Retrieved July 22, 2017, from <https://www.iiste.org/Journals/index.php/JEP/article/viewFile/6452/6457>
- Sarachan, J. (2011). The path already taken: Technological and pedagogical practices in convergence education. *Journalism & Mass Communication Educator*, 66(2), 160-174. Retrieved July 11, 2017, from <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/107769581106600204>
- Sisson, P. W., & Mazzuchi, T. (2019). *Bloom's taxonomy of educational objectives: A template for primary school km education*. Retrieved May 11, 2020, from <https://search.proquest.com/openview/768b7cbfa29615fd2a736b4054799c47/1?pq-origsite=gscholar&cbl=1796412>

- Stabback, P. (2016). What makes a quality curriculum. In Marope, M. (Eds.), *Current and critical issues in curriculum and learning*. Retrieved May 23, 2017, from <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000243975>
- UNESCO. (1993). *International workshop on curriculum development in technical and vocational education*. (Turin, Italy, 30 August-3 September 1993) - Final Report. Retrieved June 5, 2017, from http://www.unesco.org/education/pdf/23_85.pdf
- UNESCO. (2017). *Definition of curriculum*. Retrieved June 11, 2018, from <http://www.unesco.org/new/en/education/themes/strengthening-education-systems/quality-framework/technical-notes/different-meaning-of-curriculum/>
- University of the Fraser Valley. (2016). *Handbook to accompany Guiding Principles for Quality Curriculum*. Retrieved June 21, 2017, from <https://www.ufv.ca/media/assets/teaching-learning-centre/images/Handbook-to-Accompany-Guiding-Principles-for-Quality-Curriculum.pdf>
- Zaker, M., Hosseini, S. R., & Mohammad-Pour, Y. (2017). The effect of competency-based education model on cognitive and clinical skills of nursing students. *International Journal of Scientific Study*, 5(8), 355-360. Retrieved March 12, 2018, from https://www.researchgate.net/publication/322243966_The_Effect_of_Competency-Based_Education_Model_on_Cognitive_and_Clinical_Skills_of_Nursing_Students.